

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання
Форма навчання заочна
Кафедра фінансів та банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри _____ О.В. Яріш
« _____ » _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА
(за матеріалами ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»)

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси і кредит»
освітнього ступеня магістра

Виконавець роботи Воробей Андрій Сергійович

(підпис, дата)

Науковий керівник д.е.н, професор Педченко Наталія Сергіївна

(підпис, дата)

Рецензент Фешина Світлана Павлівна

Полтава 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність поняття «фінансовий потенціал підприємства».	6
1.2. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства.....	16
Висновки за розділом 1.....	36
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН».....	38
2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	38
2.2. Аналіз джерел формування фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	51
2.3. Оцінка ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	59
Висновки за розділом 2.....	74
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН».....	76
3.1. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	76
3.2. Розширення методичного інструментарію оцінки фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».....	83
3.3. Оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства на основі методів кваліметрії	90
Висновки за розділом 3.....	99
ВИСНОВКИ	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105
ДОДАТКИ.....	117

ВСТУП

Фінансовий потенціал вітчизняних товариств є одним із основних факторів, який визначає успішність їх роботи в сучасних складних економічних умовах. Чим вищий фінансовий потенціал товариства, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно-привабливим воно є. Через це значну увагу слід приділити саме управлінню фінансовим потенціалом товариства як найбільш складному та значущому елементу системи управління діяльністю всього підприємства. Таким чином, розглянута в кваліфікаційній роботі тема має велику актуальність в умовах сучасних складних економічних відносин та відіграє величезну роль у функціонуванні кожного окремого підприємства безпосередньо.

Теоретичній і практичній розробці питань, пов'язаних з окресленням сутності поняття «фінансовий потенціал підприємства», його оцінкою та ефективністю управління присвячено наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів: Ареф'єва О.В., Астапова О. В., Бердинець М.Д., Гриценко А. А., Ізрайлева О. В., Комарецька П. В., Кайгородова О.Г., Кунцевич В. О., Маслак О. І., Мельник О. Г., Назарова Т.Ю., Назаренко А. С., Паєнтко Т. Педченко Н. С., Руда Р.В., Ребрик Ю., Стецюк П., Старовойтов М. К., Фомин А., Хом'якова О.О.. та Зн..

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ та пошук напрямів вдосконалення управління фінансовим потенціалом товариства, що створить передумови для досягнення ним більш високих позицій на конкурентному ринковому просторі.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені наступні завдання:

- дослідити економічну сутність поняття «фінансовий потенціал підприємства»;
- вивчити теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства;

- розглянути сучасну методологію оцінки фінансового потенціалу підприємства;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства;
- здійснити аналіз джерел формування фінансового потенціалу підприємства;
- провести оцінку ефективності використання фінансового потенціалу підприємства;
- розробити стратегію управління фінансовим потенціалом підприємства як напрям підвищення якості управління;
- розширити методичний інструментарій оцінки фінансового потенціалу;
- провести оцінку ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства на основі методів кваліметрії.

Об'єктом дослідження роботи є механізм управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», що є підприємством з виробництва кондитерської продукції. Предметом дослідження є процес управління та оцінки фінансового потенціалу на досліджуваному товаристві.

Для вирішення поставлених завдань кваліфікаційної роботи використано наступні методи: економічного аналізу, синтезу, порівняння, метод аналогії – для оцінки отриманих фактичних значень показників у динаміці та в порівнянні з нормативними; логічний аналіз – для вивчення існуючих у теорії та на практиці методів оцінки фінансового потенціалу; наукової абстракції – при виділенні найбільш важливих показників оцінки фінансового потенціалу підприємств серед наявної в літературних та нормативних джерелах значної їх кількості, економіко-математичного аналізу – для проведення інтегральної оцінки фінансового потенціалу підприємства, кваліметрії – для визначення якості процесу управління фінансовим потенціалом товариства, а також графічний та табличний методи.

Інформаційною базою дослідження слугували праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали періодичної преси, а також дані фінансової звітності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці стратегії управління фінансовим потенціалом товариства, що включає інтегральний метод оцінки рівня фінансового потенціалу та факторно-критеріальну модель оцінки якості управління фінансовим потенціалом підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність поняття «фінансовий потенціал підприємства»

На сьогодні, головною умовою економічного зростання, метою діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, їх прагненням є фінансовий потенціал. Саме тому, будь-яка стратегія розвитку вітчизняних підприємств має базуватись на умовах ефективного використання наявного фінансового потенціалу, адже він має головну роль у підтримці стабільності економіки, забезпеченні пропорційного та збалансованого функціонування різних її галузей. Вирішення завдань, що стоять перед стратегічним управлінням підприємств України, потребує визнання вагомості ролі фінансового потенціалу в напрямках їх розвитку, адже недосконала політика формування і використання фінансового потенціалу значно обмежує фінансово-господарські можливості й варіанти розвитку господарюючого суб'єкта. Щоб оцінити вагомість фінансового потенціалу підприємства, розробити ефективний механізм управління ним, необхідно першочергово з'ясувати суть даного поняття, а також визначити його головні риси, складові та основні фактори впливу.

Розпочати трактування поняття «фінансовий потенціал підприємства», необхідно з тлумачення поняття «потенціал». Багато вітчизняних та зарубіжних науковців визначають латинське походження цього поняття – «*potentia*», тобто «можливості, міць, сила, запаси, засоби, приховані потужності, що можуть бути використані» [7, 12, 72, 92, 98]. Дане трактування потенціалу є базовим визначенням. В підтвердження цього, наведемо таблицю трактування поняття «потенціал» (таблиця 1.1).

Тлумачення авторів дещо відрізняються, однак їх усіх об'єднує використання таких понять, як ресурси, потужність, можливості, засоби, запаси, джерела, продуктивні сили.

Таблиця 1.1 – Трактуювання поняття «потенціал»

Автор	Визначення поняття
Абалкін Л. І.	«це узагальнена збірна характеристика ресурсів, прив'язана до місця й часу» [1, с. 214]
Артем'єв Б. В.	«це ступінь потужності, прихованих можливостей у якому-небудь відношенні, сукупність засобів, необхідних для чого-небудь» [4]
Архангельський В. М.	«це засоби, запаси, джерела, які є в наявності й можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або розв'язання певної задачі» [89, с. 7]
Голодова Ж. Г.	«сукупність джерел, можливостей, засобів, запасів, які можуть бути використані для вирішення якого-небудь завдання, досягнення якої-небудь мети» [19]
Джаїн І. О.	«це можливості, наявні продуктивні сили, що можуть бути реалізовані в перспективі» [27, с.8]
Клімова Н. І.	«це сукупність наявних засобів, можливостей у будь-якій сфері» [37, с. 55]
Педченко Н.С.	властивість системи позиціювати ресурсну основу у внутрішньооб'єктовану та зовнішньоадаптовану спроможність, спрямовану на забезпечення перспективного багатовекторного розвитку в майбутньому [65, с.32]
Хомяков В. І., Бакум І. В.	«це джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути приведеними в дію, використані для вирішення якогось завдання, досягнення певної мети, можливості окремої особи, суспільства, держави, підприємства в певній галузі» [94, с.11]

Перш ніж з'явитися в економічних працях, поняття «потенціал» застосовувалося в таких науках, як фізика, хімія, біологія, математика. Цим і пояснюється той факт, що Радянський енциклопедичний словник розглядає потенціал у трьох аспектах:

- 1) як потенційна функція, що характеризує широкий клас фізичних силових полів (електричного, гравітаційного тощо);
- 2) як джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення будь-яких завдань, досягнення певної мети;
- 3) як можливості окремої людини, суспільства, держави в певній сфері [79].

Ігнатенко Н. Г. та Руденко В. П. в своїх працях провели аналіз літератури щодо частоти вживання різних значень поняття «потенціал», що виявило наступні числові данні:

— «сукупність» – 48 %;

- «потужність»– 18 %;
- «можливість»– 16 %;
- «продуктивність» – 11 %;
- інші значення – 7 % [7, с.14].

Трактування потенціалу як сукупності має найбільшу частоту вживання серед наукової літератури, однак воно не здатне відобразити всі нюанси потенціалу та вимагає поєднання з іншими термінами. Такими термінами поєднання є: «сукупність джерел, можливостей, засобів, запасів, які можуть бути використані для вирішення якого-небудь завдання, досягнення якої-небудь мети» [1919]; «сукупність наявних засобів, можливостей у будь-якій сфері» [37]; «це джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути приведеними в дію, використані для вирішення якогось завдання, досягнення певної мети, можливості окремої особи, суспільства, держави, підприємства в певній галузі» [109, с.11]. Таким чином, поняття «сукупність» не є критичним для відображення змісту поняття «потенціал».

Наступні за частотою трактування поняття «потенціал» є: «потужність» та «можливість», частота вживання яких відрізняється лише на 2 % (18% та 16% відповідно). Щоб зрозуміти, яке з них є більш вдалим, звернемося до Великого тлумачного словника сучасної української мови, що трактує «потенціал» як «приховані здібності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть бути використані за певних умов» [15]. Погоджується з даним твердженням Беляков Д. Є., що визначає «потенціал» наступним чином – «це не те, що виявлено, а те, що є в прихованому вигляді й може проявитися за певних умов» [7]. Доповнюючи думку наголошуємо, що під потенціалом доцільно вважати не лише наявні засоби, а й можливості їх залучення.

Ураховуючи наведені вище трактування поняття «потенціал», можна сказати наступне. Головним ключем змісту категорії «фінансовий потенціал» є «можливість», адже наявність фінансового потенціалу у підприємства не обов'язково передбачає його реалізацію.

Фінансовий потенціал як економічна категорія є складною динамічною системою, елементи якої є взаємозумовлені та взаємопов'язані. Кожен елемент такої системи залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління [51].

Розглянемо основні підходи визначення фінансового потенціалу підприємства на основі аналізу літератури [30, 99, 35]. Так, прийнято виділяти кілька підходів до розуміння сутності фінансового потенціалу підприємства в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Наукові підходи до визначення фінансового потенціалу підприємства [складено на основі 30, 99, 35]

Підхід	Представники	Визначення
Ресурсний	Стахнів Н. Д., Бражко О.В., Гнип Н.О., Боронос В.Г.	розглядає фінансовий потенціал або як сукупність фінансових ресурсів, або є основою для формування інших потенціалів (податкового, бюджетного, кредитного та ін.)
Результативний	Агєєв А. І., Кудешова С. Г., Немкова О. В., Трофимчук А. В., Руда І.В.	заснований на визначенні фінансового потенціалу як результату від отримання потенційних доходів, здатності нарощувати капітал підприємства та управляти ними
Процесно-цільовий	Толстих Т. Н., Уланова Е. М., Белінська О.В., Маслак І.О., Шкроміда В.В., Міценко Н.Г., Рзаєв Г.І., Жовтівська О.В.	робить наголос на виявленні фінансових можливостей як невід'ємної частини формування фінансового потенціалу, за допомогою яких відбувається трансформація потенційних доходів в фінансові ресурси, які в подальшому дозволяють досягти поставлених цілей розвитку підприємства. При цьому чітко прослідковується зв'язок «процес управління фінансовими ресурсами та можливостями – результат – реалізація цілей і розвиток»
Вартісний	Кайгородов А. Г., Хомякова А. А	максимально можлива вартість всіх ресурсів підприємства, за умови їх функціонування в рамках певної організаційної структури

Важливість поняття «фінансовий потенціал підприємства» для фінансової науки є досить високою, а практичне застосування її в діяльності вітчизняних підприємств – ще більшим. При цьому, однозначного трактування серед науковців на сьогодні не має.

Комарецька П. В. при виділенні наукових підходів до трактування терміну «фінансовий потенціал підприємства» наголошує на розмежуванні на дві групи. Перша група науковців ототожнює фінансовий потенціал підприємства з його фінансовими ресурсами, а друга – із фінансовим капіталом. Проте між ними є суттєва відмінність, яка проявляється через елементний склад, структуру, джерела формування та фактори впливу [47, с.5].

На думку О.Г. Кайгородова та О.О. Хом'якова: «фінансовий потенціал – це максимально можлива вартість усіх ресурсів підприємства за умови їх функціонування в межах певної організаційної структури» [16].

Підтримують першу групу і Р.В. Руда, яка трактує «фінансовий потенціал підприємства» як «сукупність наявних та тих, що можуть бути мобілізовані фінансових ресурсів» [23].

Дещо інше трактування наводить В. О. Кунцевич, наголошуючи при цьому на належності фінансового потенціалу до економічного потенціалу підприємства. Так, на його думку «фінансовий потенціал підприємства» є «складовою загального економічного потенціалу підприємства та визначає його як здатність до оптимізації фінансової системи із залученням та використанням фінансових ресурсів» [52, с.124].

Про складову економічного потенціалу підприємства говорить і Т.Паєнтко: «фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку». Відмітимо, що трактування даного поняття вже більше відноситься до другої групи науковців, які наголошують на результативності діяльності підприємств.

На основі опрацьованих наукових джерел окреслено наступний підхід до трактування поняття «фінансовий потенціал підприємства» – результативний

підхід. Так, автори П. А. Фомин та М. К. Старовойтов визначають «фінансовий потенціал підприємства» як «відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату» [116, 92].

Схоже визначення наводить П. Стецюк, де під фінансовим потенціалом розуміється «сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоефективного та прибуткового функціонування» [85].

Підтримує думку другої групи авторів і П. В. Комарецька, яка під фінансовим потенціалом підприємства розглядає «... сукупність фінансових ресурсів і можливостей підприємства, які дають змогу забезпечити визначений стратегічний напрямок розвитку підприємства» [46, с.5].

Розгляд «фінансового потенціалу підприємства» через призму системи управлінських рішень проводить наступна група науковців. Так, на думку А. С. Назаренка, «фінансовий потенціал підприємства» – це «фінансові можливості підприємства, які формуються за наявності різного роду ресурсів під впливом зовнішнього оточення та внутрішньої структури підприємства та можуть бути реалізовані за допомогою діяльності персоналу та системи управління» [57]. Підтримує дану групу авторів і Ребрик Ю., який під час визначення фінансового потенціалу наголошує на «...поєднанні таких компонентів, як фінансові ресурси підприємства, їх можливості приносити економічні вигоди, необхідність ефективної системи управління ними та забезпечення процесів їх відтворення» [75].

Через системність пропонує розглядати фінансовий потенціал Педченко Н.С., зокрема фінансовий потенціал – це стійка властивість системи долати суперечності та забезпечувати гармонійну відповідність етапам життєвого циклу для довгострокового розвитку на основі сформованих, постійно збагачуваних та оптимізованих до потреб розвитку фінансових ресурсів, наявних умов реалізації спроможностей розвитку, які опосередковуються

структурою внутрішніх і зовнішніх зв'язків та безперервних процесів інноваційного оновлення (поширення нових знань, евристичних підходів, нестандартних рішень тощо) [67, с.54].

Отже, узагальнення наукових підходів трактування сутності поняття «фінансовий потенціал підприємства» дало можливість сформулювати власне бачення як сукупності наявних та потенційних фінансових ресурсів і можливостей підприємства, що можуть бути використані на досягнення ефективності та прибутковості діяльності підприємства шляхом своєчасної адаптації до мінливості зовнішніх та внутрішніх факторів впливу.

В науковій літературі виділяють п'ять головних передумов, за дотримання яких досягається головна мета нарощення фінансового потенціалу, а саме максимізація фінансового результату діяльності, це:

- наявність у достатній кількості власного капіталу аби забезпечити відповідний рівень фінансової стійкості та ліквідності;
- існування достатніх можливостей з іммобілізації капіталу із зовнішніх джерел у такому обсязі, який буде достатнім для реалізації ефективних проектів інвестиційного розвитку підприємства;
- створення умов, необхідних для забезпечення цільового рівня прибутковості власного та залученого капіталу;
- створення дієздатної та гнучкої системи управління фінансами підприємства, що створить можливість організації динамічного моніторингу та контролю надійності фінансового стану підприємства [91].

Як наголошує Бердинець М.Д. «фінансовий потенціал не існує окремо – це елемент загального економічного потенціалу підприємства (як система усіх можливостей і здатностей підприємства в усіх сферах його функціонування)» [9, 26, 52]. Зобразимо наочно на рисунку 1.1 місце фінансового потенціалу підприємства в економічному потенціалі.

Фінансовий потенціал формується в певній послідовності, а його формуванню передують наступні моменти. Так як, рівень фінансового потенціалу підприємства тісно пов'язаний із конкурентоспроможністю

підприємства, а остання є головним фактором, котрий визначає успішність роботи підприємства, тому існує наступна залежність. Чим вищий рівень фінансового потенціалу, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є господарюючий суб'єкт.

Рисунок 1.1 – Місце фінансового потенціалу у системі економічного потенціалу підприємства [9, 26, 52]

В науковій літературі виділяють наступні характерні ознаки фінансового потенціалу підприємства як економічної категорії, зокрема: структурність, комунікативність, ієрархічність, здатність до розвитку, цільова підпорядкованість, диверсифікованість. Так, структурність характеризує фінансовий потенціал підприємства з позицій наявних структурних компонентів та їх взаємозв'язків.

Комунікативність, як наступна ознака фінансового потенціалу, характеризує взаємозв'язок і взаємозалежність фінансового потенціалу від зовнішнього середовища.

Ієрархічність характеризує фінансовий потенціал підприємства як елемент підсистеми ширшої глобальної системи.

Здатність до розвитку, як характерна ознака фінансового потенціалу підприємства означає, що фінансовий потенціал вітчизняних суб'єктів господарювання повинен бути спроможним розвиватися. При цьому, джерелами розвитку фінансового потенціалу підприємства можуть бути: зростання інвестиційної активності; розширення каналів реалізації продукції, збільшення обсягів державних дотацій, субвенції тощо.

Фактори, що зумовлюють розвиток елементів фінансового потенціалу підприємства та впливають на їх збалансованість й ефективність використання, можна розділити на групи зовнішніх та внутрішніх. До зовнішніх факторів розвитку фінансового потенціалу підприємства можна віднести:

- економічні умови ведення господарства;
- стадія життєвого циклу економіки країни;
- політичні зміни в державі;
- фінансовий стан держави;
- кон'юнктура ринку;
- економічна, фінансово-кредитна та податкова політика держави [122].

До внутрішніх факторів впливу на фінансовий потенціал вітчизняних підприємств відносять:

- склад, структура, рівень конкурентоспроможності продукції, що випускається;
- обсяг витрат;
- ефективність організації процесів виробництва, постачання й збуту;
- склад і структура майна та фінансових ресурсів;
- кваліфікація управлінського персоналу [14].

Кожна економічна категорія проявляє себе у відповідності до своїх функцій. Так, і фінансовий потенціал підприємства виконує наступні три основні функції, що наведено на рисунку 1.2.

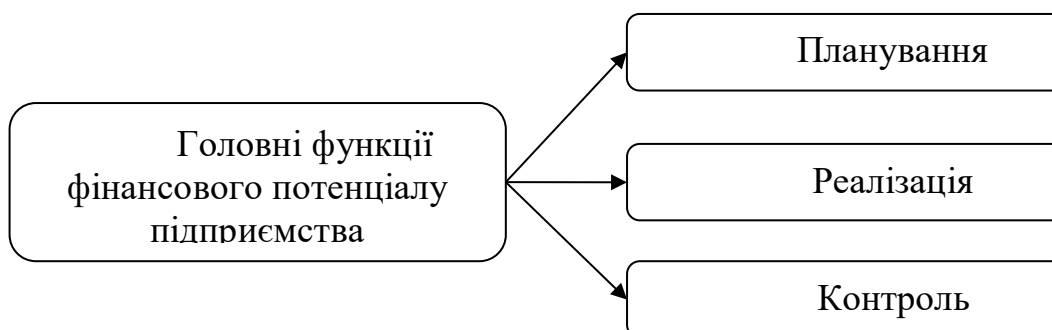

Рисунок 1.2 – Функції фінансового потенціалу підприємства

Розглянемо функції фінансового потенціалу підприємства більш

детально:

- планування – спрямована на зростання фінансового потенціалу в майбутньому;
- реалізації – спрямована на пошук нових джерел формування фінансового потенціалу підприємств, заснована на стимулюванні підприємницької діяльності, виникненні оригінальних компетенцій і ринкових можливостей;
- контролю – забезпечує перевірку ефективності прийнятих рішень, зокрема контроль за збереженням конкурентної позиції підприємства [52].

Отже, як висновок, можна сказати наступне. Так, фінансовий потенціал підприємства націлений на:

- ефективне управління;
- накопичення фінансових ресурсів та рентабельність вкладеного капіталу;
- підтримку поточної та стратегічної платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості;
- ефективне використання ресурсів та результативна фінансово-господарська діяльність;
- стійке економічне зростання;
- реалізацію інвестиційних проектів;
- максимізацію фінансового результату;
- забезпечення прозорості поточного і майбутнього фінансового стану;
- досягнення запланованих фінансових результатів у короткостроковому і довгостроковому періодах;
- підвищення конкурентоспроможності підприємства та зростання його вартості;
- задоволення інтересів основних груп заінтересованих сторін.

Тому, для забезпечення високого рівня фінансового потенціалу та ефективного функціонування підприємства необхідне правильне управління

ним. При цьому, завданням процесу управління фінансовим потенціалом вітчизняних суб'єктів господарювання є оптимізація фінансових потоків задля максимізації фінансового результату. Для цього підприємствам необхідно розробити ефективний механізм управління фінансовим потенціалом, що і пропонується дослідити у наступному пункті роботи.

1.2. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства

Основою структури фінансового потенціалу вітчизняних підприємств є фінансові ресурси, які разом з відповідними компетенціями дають змогу господарюючому суб'єкту отримувати заплановані фінансові результати, досягати поставлених цілей та завдань. Тому, фінансовий потенціал є об'єктом сукупного управління підприємством та підлягає оцінюванню для встановлення стану господарюючого суб'єкта та напрямів його подальшого розвитку. При цьому, отримання максимально можливого ефекту від використання фінансового потенціалу підприємства можливе лише з ефективною системою управління ним.

Аналіз наукової літератури [87, с. 71–77; 22, с. 105–112; 59; 31; 34] показав, що сучасний етап наукового розвитку теорії та практики управління фінансовим потенціалом господарюючих суб'єктів базується на використанні системного, функціонального, процесного та цільового науково-методичних підходів.

Системний підхід орієнтований на опис та характеристику управління фінансовим потенціалом як підсистеми управління економічним потенціалом загалом. Використання такого підходу дасть змогу розглянути та оцінити структуру управління фінансовим потенціалом, характеристики діяльності підприємства та взаємозв'язок між ними. Процесний підхід передбачає визначення взаємодії бізнес-процесів та механізмів управління. Цільовий підхід

орієнтований на визначення управління потенціалом через сукупність цілей-результатів, визначає управління фінансовим потенціалом як процес ефективної адаптації потенціалу до вимог цільового зовнішнього середовища, а також забезпечує розробку структури цілей відповідно до внутрішніх його можливостей. Функціональний підхід орієнтований на уточнення та комплексну характеристику функціонального спрямування управління [34, с. 131].

Наведені підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства дають можливість більш глибоко зрозуміти економічний зміст поняття «управління фінансовим потенціалом підприємства», а також об'єкту управління – фінансового потенціалу. Водночас, пропонується дослідити еволюцію визначень поняття «управління фінансовим потенціалом підприємства» в науковій літературі.

Ізрайлева О. В. під управлінням фінансовим потенціалом підприємства розуміє: «систему раціонального управління процесом фінансування господарської діяльності підприємства, яка включає рух фінансових ресурсів та формування фінансових відносин, що виникають в результаті такого руху» [32, с. 14]. Відзначимо, що автор ототожнює дане поняття з поняттям «фінансовий менеджмент».

У контексті системи управління фінансового потенціалу підприємства А.В. Шегда виділяє наступні елементи:

- апарат вироблення фінансовий цілей та завдань управління (апарат управління);
- система фінансових функцій та методів управління (для успішного вирішення поставлених завдань працівники апарату управління повинні володіти відповідними засобами й методами фінансового управління);
- процес управління;
- засоби забезпечення управління, що реалізуються на відповідних законах і принципах;
- механічне вдосконалення управління [10, с. 86].

УПРАВЛІННЯ	УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ	ПІДПРИЄМСТВО
Це сукупність скоординованих підходів спрямованих на досягнення господарських цілей	Це процес розробки фінансової стратегії управління, що забезпечує підготовку, оцінку і реалізацію програми стратегічного фінансового розвитку промислового підприємства, ґрунтується на використанні механізмів та інструментів фінансового менеджменту	Це складна бізнес-система, яка створена в порядку встановленим законом для виробництва продукції з метою задоволення суспільних потреб і прибутку та досягнення позитивного синергетичного ефекту
ПОТЕНЦІАЛ	РЕЗЕРВИ ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД
Це комплекс ресурсів підприємства і здатність менеджменту до використання ресурсів з метою створення товарів і отримання максимального доходу	Створення і використання новачій у вигляді нових знань, нетрадиційних підходів, нестандартних рішень. Невикористані можливості підвищення позитивного синергетичного ефекту, обумовленого взаємодією факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, виникнення якого забезпечує передумови до сталого функціонування і	Ідентифікація факторів зовнішнього середовища та врахування його впливу. Дозволяє створити додаткову цінність, яка проявляється в обґрунтуванні рішення з обрання напряму використання фінансового потенціалу, а також виявлення негативного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які постійно
ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ	УФППП НА ЗАСАДАХ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ	
Це динамічна характеристика підприємства як бізнес-системи, яка виступає у вигляді сукупності фінансових складових, які відображають реальні і потенційні можливості підприємства	дозволяє наглядно визначити зміни в умовах та результатах господарювання, що створює необхідну інформаційну базу для прийняття ефективного управлінського рішення щодо управління фінансовим потенціалом підприємства	

Рисунок 1.3 – Теоретичний базис управління фінансовим потенціалом промислових підприємств (УФППП) на засадах синергетичного підходу [58, с. 70]

Наведені елементи управління фінансовим потенціалом підприємства за А.В. Шегдою не відображають суті даного процесу, тому пропонується подальший розгляд даної категорії.

Назарова Т.Ю. розкриває суть управління фінансовим потенціалом підприємства на основі синергетичного підходу, що базується на: «визначенні стратегії розвитку підприємства, рівнів досягнення його стратегічних цілей, що

й обумовлює необхідність оцінки та управління фінансовим потенціалом. У результаті забезпечується системний погляд на промислове підприємство, що дозволяє виявити «проблемні поля» та розробити на цій основі комплексний план розвитку бізнесу» [58, с. 71]. При цьому автор наводить наступний теоретичний базис управління фінансовим потенціалом промислових підприємств на засадах синергетичного підходу (рисунок 1.3).

Астапова О. В. у своїй праці наводить визначення стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства, під яким слід розуміти «комплекс заходів по управлінню фінансовими ресурсами господарюючого суб'єкта з метою отримання економічної вигоди і забезпечення безперервного виробничого процесу» [5].

Левченко Ю. Г. та Гриценко А. А., розглядаючи механізм управління фінансовим потенціалом підприємства, наводять наступне визначення: «це система, яка сприяє взаємодії діагностиці, регулюванню, моніторингу, які характеризують абсолютний, нормальний, нестабільний та кризовий типи фінансової стійкості підприємства, а також дають можливість підвищити ефективність управління фінансовим потенціалом підприємства» [48, с. 59].

Маслак О. І. при дослідженні поняття «управління фінансовим потенціалом промислових підприємств» наводить наступне визначення: «це цілеспрямований управлінський вплив на фінансові ресурси з метою досягнення фінансового добробуту промислових підприємств і нарощування рівня їх фінансового потенціалу для розвитку й відновлення виробництва на його інноваційній основі» [52, с. 125].

Найбільш вдале визначення управління фінансовим потенціалом наводить Мельник О. Г., що трактує його наступним чином: «складний поетапний процес, що передбачає прийняття управлінських рішень з метою оптимізації фінансових і грошових потоків, співвідношення витрат та результатів, а також збільшення позитивного фінансового результату відповідно до обраної стратегії. Управління фінансовим потенціалом

здійснюється на основі визначення тактичних та стратегічних цілей, що полягають у збільшенні обсягів виробництва, мінімізації ризиків, забезпечення рентабельності діяльності, фінансової рівноваги, ліквідності та фінансової стійкості підприємства» [43, с. 126].

На нашу думку, при визначенні сутності поняття управління фінансовим потенціалом підприємства необхідно акцентувати увагу на основних функціях управління: планування, організація та контроль. Таким чином, управління фінансовим потенціалом підприємства передбачає цілеспрямовану роботу в плануванні, організації та контролі забезпеченості господарюючого суб'єкта необхідними фінансовими ресурсами для ведення виробничо-господарської діяльності націленої на реалізацію основної мети та завдань підприємства, а також досягнення ним абсолютних рівнів ліквідності та фінансової стійкості. Отже, наявний фінансовий потенціал підприємства та ефективне управління ним є однією з першочергових орієнтирів господарюючих суб'єктів для досягнення поставленої мети діяльності.

Проведені дослідження наукової літератури дали змогу визначити основні стадії управління фінансовим потенціалом промислових підприємств, що наведено на рисунку 1.4.

На першому етапі управління фінансовим потенціалом підприємства відбувається його ідентифікація, а саме пошук, визначеність і стабілізація фінансового потенціалу для подальшої оцінки його. Даний етап проходить в чотири стадії.

На першій стадії першого етапу управління фінансовим потенціалом підприємства пріоритет надається аналізу та оцінці фінансових аспектів діяльності підприємства. Головним критерієм оцінки фінансового потенціалу підприємства є стратегічний прибуток суб'єкта. Під стратегічною прибутком підприємства розуміється чистий дохід в рамках термінів персоніфікації відповідальності за бізнес суб'єкта економіки.

Друга стадія першого етапу управління фінансовим потенціалом підприємства передбачає аналіз та оцінку матеріально-ресурсних потоків і

Рисунок 1.4 – Етапи управління фінансовим потенціалом промислових підприємств [58, с. 69]

процесів. На даному кроці необхідно провести оцінку наявних фінансових ресурсів і процесів їх використання. Для рівня підприємства це буде оцінка активів і їх оборотності.

На третій стадії першого етапу здійснюється аналіз геополітичних інтересів суб'єкту оцінки. Так як, нами проводиться дослідження рівня підприємства, тому необхідним стає вивчення конкурентоспроможності підприємства і ринку.

Четверта стадія покликана для визначення соціальних пріоритетів суб'єкту управління. Так, для підприємства це організаційна культура, імідж, а також наявність бренду (нематеріальних активів).

Таким чином, перший етап управління – виявлення фінансового потенціалу – полягає в поетапному аналізі інформації з приводу певних інтересів суб'єктів економічного процесу. Важливим фактором є правильне визначення інформаційного оточення кожного етапу.

На другому етапі управління фінансовим потенціалом проводиться його оцінка на основі структуризації, прогнозування та моделювання якісного і кількісного стану потенціалу. При цьому, потенціал має внутрішню (фундаментальну) оцінку, а також ситуаційну оцінку, яка здійснюється для будь-яких цілей.

Організація оцінки фінансового потенціалу промислового підприємства визначає правопорядок системи оцінки, що характеризується сукупністю компонентів і процесів. Доцільну єдність забезпечують наукові підходи і концептуальні принципи організації оцінки фінансового потенціалу промислового підприємства, які представляють загальний інструментарій оцінної діяльності та інтегруються за дією динамічних та статистичних законів організації. Динамічні закони організації проявляють себе через однозначність причинних і наслідкових зв'язків, у той час як статистичні закони – єдність необхідних та випадкових подій [88].

Якщо статистичні закони організації упорядковують структуру системи оцінки фінансового потенціалу промислового підприємства, то динамічні

закони – затверджують правопорядок функцій системи його оцінки, необхідних для досягнення поставлених цілей. Закон композиції в організації оцінки фінансового потенціалу промислового підприємства відображує структурну характеристику системи, необхідність узгодження локальних цілей системи оцінки, підтримку її головної мети [58, с. 70].

Системний підхід з організації оцінки фінансового потенціалу господарюючого суб'єкта передбачає різноманітні методики формування та оцінки його величини. При цьому, єдиної універсальної методики оцінки фінансового потенціалу підприємства не існує.

Традиційно, в науковій літературі фінансовий потенціал визначається за трьома підходами: витратним, порівняльним і результативним. Витратний підхід оцінки фінансового потенціалу поєднує сукупність методів, що визначають вартості об'єктів оцінки на основі витрат на його створення і використання. Порівняльний підхід оцінки фінансового потенціалу підприємства дає можливість визначити вартість об'єкта оцінки на основі порівняння його з об'єктами існуючих ринкових угод. Результативний підхід оцінює вартість складових фінансового потенціалу підприємства на основі чистого доходу та результатів від його використання. Детально методи оцінки фінансового потенціалу підприємства розглянемо в наступному параграфі.

Відповідно до представленої моделі управління фінансовим потенціалом підприємства на другому етапі його проведення виникає ефект синергії, що характеризує властивості, при яких вартість потенціалу за критерієм ефективності завжди більше, ніж сума потенціалів окремих видів, та відображає економічний результат ефективного використання ресурсів промислового підприємства, його можливостей в грошовому виразі [58, с. 71].

На наступних етапах управління фінансовим потенціалом підприємства здійснюється його ефективне використання та нарощення. Третій етап управління – використання фінансового потенціалу підприємства – передбачає розподіл фінансових ресурсів з урахуванням потенційних можливостей щодо поповнення за рахунок власних і залучених ресурсів; ґрунтується на рівні

платоспроможності, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості. Необхідно відзначити, що на даному етапі управління фінансовим потенціалом підприємства постає необхідність в посиленні функції контролю, у тому числі щодо виконання зобов'язань усіх учасників процесу та унеможливлення економічного шахрайства.

Останній етап управління фінансовим потенціалом підприємства передбачає його нарощення через розробку комплексного плану спрямованого на довгострокові цілі, завдання, пріоритети розвитку та підвищення ресурсного забезпечення підприємства.

Управління фінансовим потенціалом підприємства має динамічний характер та знаходиться під впливом численних зовнішніх та внутрішніх факторів, саме тому його організація базується на певних принципах, що відображають загальні економічні положення даного процесу та специфіку об'єкту, яким здійснюється управління (рисунок 1.5).

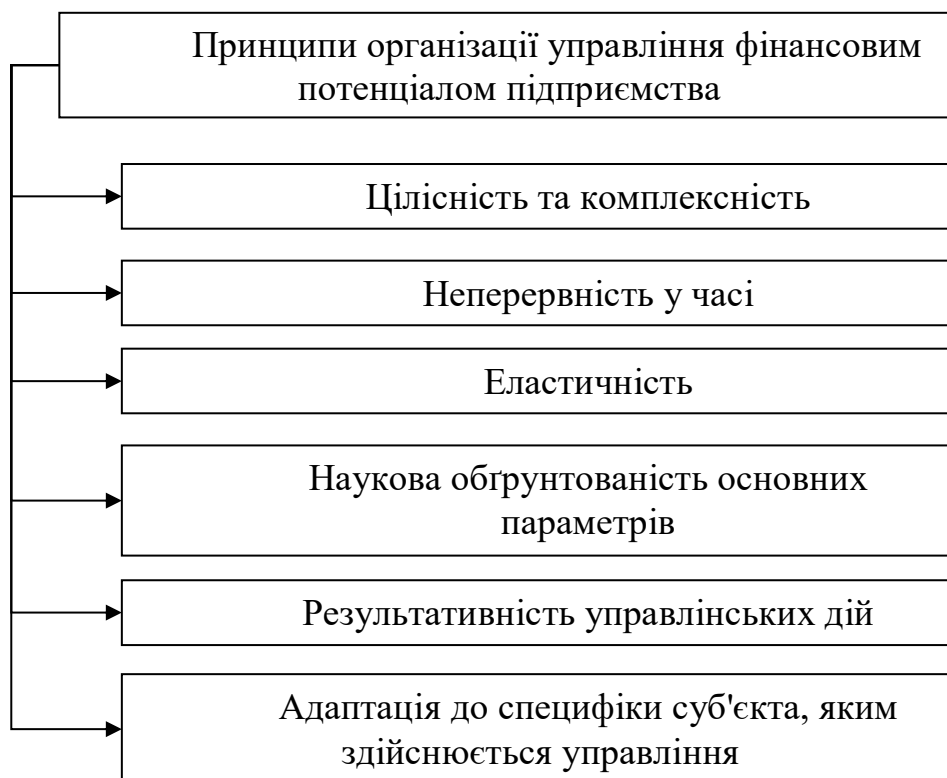

Рисунок 1.5 – Принципи організації управління фінансовим потенціалом підприємства [47, с. 168]

Наведені на рисунку 1.5 принципи управління фінансовим потенціалом підприємства мають взаємопов'язаний зв'язок між собою і характеризують не тільки загальні вимоги до організації процесу управління, а і особливості фінансового потенціалу. Розглянемо принципи організації управління фінансовим потенціалом підприємства більш детально.

Цілісність та комплексність, як принцип організації управління фінансовим потенціалом забезпечує узгодженість всіх управлінських дій на різних етапах для дієвості системи в цілому.

Принцип цілісності та комплексності доповнюється принципом неперервності процесу управління фінансовим потенціалом, що передбачає постійну ефективну роботу над реалізацією управлінських дій на всіх стадіях життєвого циклу підприємства. Так, неперервність процесу управління фінансовим потенціалом підприємства повинна досягатись не лише в різні стадії життєвого циклу, а і на всіх етапах управління господарюючим суб'єктом.

Принцип еластичності організації управління фінансовим потенціалом підприємства полягає у швидкості пристосування всіх управлінських рішень до реальних умов господарювання з урахуванням дії зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на рівень фінансового потенціалу підприємства.

Для прийняття найбільш ефективних та раціональних управлінських рішень необхідне обов'язкове дотримання принципу наукової обґрунтованості. Наукова обґрунтованість, як принцип організації управління фінансовим потенціалом, вимагає обґрунтування використання окремих показників, що характеризують рівень фінансового потенціалу з метою забезпечення цілісності та ефективності процесу управління.

Принцип результативності стимулює менеджерів різних рівнів на розробку управлінських дій для досягнення позитивних фінансових результатів всіх завдань у сфері фінансово-господарської діяльності, які плануються та реалізуються.

Принцип адаптації до специфіки суб'єкта, яким здійснюється управління полягає в постійному процесі визначення умов функціонування господарюючого суб'єкта в конкретній економічній і політичній ситуації та врахуванні специфіки господарського і фінансового обороту, що забезпечує пошук ефективних управлінських рішень.

На нашу думку, до основних напрямів ефективного управління фінансовим потенціалом варто віднести:

- конкуренцію, оскільки через неї підприємства йдуть на ризик нововведень для утвердження своєї позиції на ринку;
- оптимальність розподілу фінансових ресурсів, а також дієздатність фінансової системи підприємства;
- досягнення компромісу між вимогами прибутковості, надійності та ліквідності капіталу;
- вдосконалення інноваційного процесу, що забезпечує поліпшення структури управління економічними ресурсами та пошук прихованих резервів фінансового потенціалу.

Так як, основою ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства є реалістична картина рівня його фінансового потенціалу, тому пропонуємо провести дослідження процесу та методів оцінки фінансового потенціалу.

1.3. Методологія оцінки фінансового потенціалу підприємства

Основою ефективної фінансової політики є адекватна оцінка фінансового потенціалу підприємства з подальшими діями щодо планування та управління фінансовими ресурсами на базі отриманих значень.

Аналіз сутності фінансового потенціалу, факторів, що на нього впливають, показав, що дане поняття є досить складним і комплексним, що, як

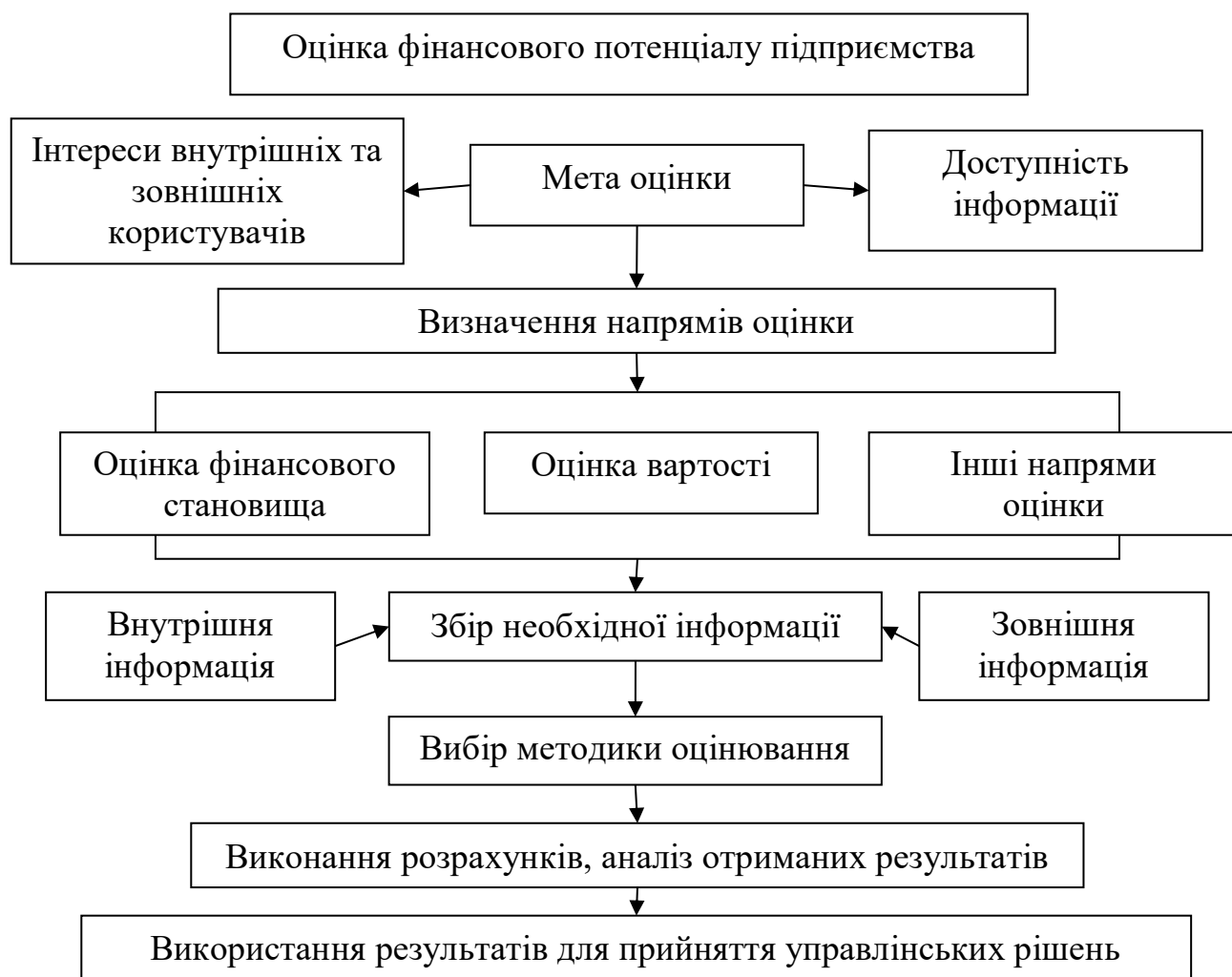

Рисунок 1.6 – Модель оцінювання фінансового потенціалу підприємства [85]

правило, відбивається на методичних підходах до оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства.

В науковій літературі виділяють наступні основні етапи, за якими відбувається оцінка фінансового потенціалу підприємства:

- аналіз інформації для визначення загальної вартості обігу фінансових ресурсів підприємства та можливих резервів нарощування їх обсягу;
- визначення показників, за якими відбуватиметься оцінка ефективності використання фінансового потенціалу;
- формулювання висновків щодо якості управління фінансовим потенціалом на базі обраних раніше показників;

– прийняття управлінських рішень щодо зміни фінансового потенціалу в напрямі стратегічного бачення розвитку підприємства.

На особливу увагу заслуговує принципова модель оцінки фінансового потенціалу підприємства, що розроблена Толпежніковим Р. О. (рисунок 1.6).

Так, проведена оцінка фінансового потенціалу підприємства дозволяє вибрати найефективніші напрями активізації діяльності господарюючих суб'єктів та розробити необхідну стратегію поведінки, що буде спрямована на мінімізацію витрат і фінансового ризику від вкладень в їх діяльність.

На думку Лупенко Ю.О.: «оцінювання існуючого фінансового потенціалу підприємства має ґрунтуватися на аналізуванні показників його ділової активності, рентабельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, майнового стану тощо. Детальне вивчення динаміки значень наведених фінансових показників дасть змогу отримати комплексну характеристику діяльності підприємства, його конкурентоспроможності, надійності, а відтак, стане основою для розробки стратегії управління фінансовим потенціалом суб'єкта господарювання» [49].

Аналіз літературних джерел [3, 10, 25, 33] показав, що в процес оцінки фінансового потенціалу підприємства оснований на коефіцієнтному аналізі фінансового стану підприємства. Такий методичний підхід ґрунтується на системі показників без приведення до єдиного показника.

При дослідженні фінансової складової потенціалу підприємства Педченко Н. С. пропонує проводити оцінку з використанням наступних показників: фінансове становище, платоспроможність, ліквідність, сталість; прибуток, його використання; капітал, його ціна; статутний, пайовий капітал; оборотний капітал, його структура; рентабельність діяльності за галузями; тривалість циклу (виробничого, торговельного) за галузями; власні кошти та їх розміщення; поточні зобов'язання, їх склад та структура [67].

Кузькін Є. Ю., пропонує досліджувати фінансовий потенціал за показниками фінансової ефективності підприємства у двох напрямках:

Рисунок 1.7 – Сфери, критерії та показники управління фінансовими ресурсами підприємства [39]

— показники у динаміці, що дозволяють виявити та попередити негативні тенденції у функціонуванні фінансової сфери підприємства;

— моментні показники, що характеризують поточний фінансовий стан підприємства, та можуть бути використані як основа для короткострокових управлінських рішень; оцінка показників проводиться на основі порівняння з нормативними значеннями даних показників [44, с. 93].

Існує і інша позиція оцінки фінансового потенціалу, виходячи із самої сутності даного поняття. Так, як фінансовий потенціал трактується як

сукупність фінансових ресурсів, тому оцінку фінансового потенціалу пропонують проводити на основі дослідження та оцінки рівня фінансових ресурсів.

Козачок І. А. пропонує проводити оцінку фінансових ресурсів підприємства за критеріями платоспроможності, стійкості та ділової активності [39]. Сфери, критерії та показники управління та оцінки фінансових ресурсів підприємства зображено на рисунку 1.7.

Кунцевич В.О. виділяє наступні методи оцінки фінансового потенціалу підприємства: метод експертних оцінок фінансових коефіцієнтів або фінансових індикаторів; метод застосування інтегральної (факторної) моделі; комбінований метод [46, с. 69]. На його думку, найбільш ефективним методом оцінки фінансового потенціалу підприємства є комбінований, адже в ньому і поєднується детерміновані математичні залежності між індикаторами та факторами, і враховується вплив зовнішнього та внутрішнього середовищ, і визначається рівень менеджменту на підприємстві.

На думку Левченко Ю.Г. «діагностика фінансового потенціалу підприємства має на меті визначення орієнтирів, методів та характеристику їх виміру за певним принципом, а також оцінку відхилень від стандартних загальноприйнятих значень» [49, с. 59]. При цьому науковець застосовує визначення «орієнтири», а не «показники», адже: «орієнтири мають на меті відстежити, оцінити та прогнозувати тенденції змін окремих напрямів діяльності підприємства», а «показники є кількісними вимірниками властивостей об'єкта, суб'єкта» [49].

Левченко Ю.Г. виділяє наступні «орієнтири» діагностики фінансового потенціалу підприємства:

- орієнтири платоспроможності підприємства;
- орієнтири фінансово результативності підприємства;
- орієнтири кредитоспроможності;
- орієнтири інвестиційної привабливості;
- орієнтири фінансових резервів;

- орієнтири фінансової безпеки;
- орієнтири балансової та ринково вартості підприємства та його бізнесу [23, 49].

На нашу думку, проведення оцінки фінансових ресурсів підприємства повинно відбуватись у два етапи:

- аналіз джерел формування фінансових ресурсів;
- аналіз ефективності використання фінансових ресурсів.

Як зазначає Федонін О. С.: «формування фінансового потенціалу виробничого підприємства – це процес ідентифікації та створення спектра підприємницьких можливостей, які забезпечують стабільність розвитку та ефективне відтворення» [89, с.27].

Капітал кожного господарюючого суб'єкта є основним вимірником його ринкової вартості. Капітал виступає головним фактором виробництва та характеризує фінансові ресурси підприємства, що забезпечують дохід, а також є ключовим показником рівня ефективності його господарювання. Отже, оцінка формування фінансових ресурсів підприємства складається з дослідження та аналізу джерел формування капіталу, а саме:

- складу, структури та динаміки власних коштів;
- складу, структури та динаміки позикових коштів;
- вартості власного оборотного капіталу.

Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів є наступним етапом діагностики фінансового потенціалу підприємства. Так, оцінка ефективності використання фінансових ресурсів проводиться на основі аналізу:

- розміру та динаміки чистого прибутку або збитку;
- рентабельності підприємства, як можливостей самофінансування та залучення зовнішніх джерел фінансування;
- ступеня фінансової стійкості підприємства;
- ефективності використання оборотних та необоротних активів;
- рівня ліквідності та платоспроможності;
- рівня ділової активності підприємства;

– кредитної, інвестиційної, дивідендної та емісійної політик.

Розрахунок відносних показників рентабельності підприємства пропонується здійснювати на основі показників, що зазначені в таблиці 1.3.

На наступному етапі оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства відбувається аналіз ефективності використання оборотних та необоротних активів.

Оцінка ефективності використання необоротних активів господарюючого суб'єкта проводиться на основі розрахунку інтегрального показника ефективності використання основних засобів.

Таблиця 1.3 – Показники рентабельності підприємства та їх характеристика [71]

Показники	Характеристика
Рентабельність продукції	характеризує вигідність виробництва продукції, яка випускається або реалізується підприємством; Цей показник обчислюють шляхом ділення прибутку на величину собівартості реалізованої продукції і використовують при оцінці ефективності поточних витрат, їх окупності. Показує розмір прибутку на 100 грн витрат реалізованої продукції чи виконаних робіт
Рентабельність реалізації (продажу)	розраховують діленням прибутку на суму отриманої виручки Він характеризує ефективність підприємницької діяльності: скільки прибутку отримало підприємство з 1 гривні продаж
Рентабельність капіталу (майна)	визначають як відношення прибутку до середньої вартості капіталу (майна), який знаходиться у розпорядженні підприємства і характеризує прибуток у розрахунку на 100 грн. вартості усього майна
Рентабельність позикового капіталу	визначають як відношення прибутку до середньої вартості позикового капіталу господарюючого суб'єкта
Рентабельність власного капіталу	характеризує розмір прибутку, одержаний на кожну гривню власних коштів і визначається як відношення прибутку до середнього розміру власного капіталу підприємства
Рентабельність власного оборотного капіталу	характеризує розмір прибутку в розрахунку на 100 грн. власного оборотного капіталу
Рентабельність основних	рахують шляхом ділення прибутку на середню

засобів	вартість основних засобів і вона показує розмір прибутку, який одержано на одиницю основних засобів
Рентабельність оборотних активів	визначають як відношення прибутку до середньої вартості матеріальних оборотних активів Цей показник показує скільки прибутку одержано з одиниці оборотних активів
Рентабельність трудових ресурсів	характеризується прибутком у розрахунку на 1 грн. витрат на оплату праці, який визначений шляхом ділення суми прибутку на витрати на оплату праці і показує розмір прибутку в розрахунку на 1 грн. витрат, що пов'язані з утриманням трудових ресурсів

Як визначають Подольська О.В та Яріш О.В. «інтегральний показник ефективності основних засобів відображає умовний середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожную гривню витрат, що вкладені в основні засоби» [71].

Розрахунок першого інтегрального показника ефективності використання основних засобів відбувається за наступною формулою:

$$\Phi E^1 = \sqrt{\Phi B \times \Phi P}, \quad (1.1)$$

Розрахунок другого інтегрального показника ефективності використання основних засобів проводиться за наступною формулою:

$$\Phi E^2 = \sqrt{\Phi B \times \Phi P \times \Phi T}, \quad (1.2)$$

де ΦE – інтегральний показник ефективності використання основних засобів;

ΦB – фондovіддача основних засобів; ΦP – рентабельність основних засобів;

ΦT – рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності.

Оцінювати ефективність використання оборотних активів підприємства необхідно шляхом розрахунку показників оборотності. При цьому,

розраховується оборотність оборотних активів підприємства та їх елементів як в часовому вимірі, так і швидкості обороту.

Наступним етапом оцінки ефективності використання фінансових ресурсів є аналіз ліквідності балансу підприємства, який полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розташовані у порядку її спадання, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою строковості та розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу групи активів і пасивів зіставляють між собою [56, с. 203].

Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяються на такі групи:

A1 – високоліквідні – «грошові кошти і поточні фінансові інвестиції»;

A2 – швидколіквідні – уся дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів;

A3 – повільноліквідні – запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів;

A4 – важколіквідні необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати:

П1 – найтерміновіші – поточна кредиторська заборгованість;

П2 – короткострокові – короткострокові кредити банків;

П3 – довгострокові – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

П4 – постійні – зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття.

Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання таких співвідношень між групами активів і зобов'язань: $A1 \geq P1$; $A2 \geq P2$; $A3 \geq P3$; $A4 \leq P4$.

Наступним етапом оцінки ефективності використання фінансових ресурсів є оцінка фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Вона безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючого суб'єкта.

Оцінку фінансової стійкості підприємства пропонується проводити на основі розрахунку узагальнюючих показників, методика розрахунку яких наведено в таблиці 1.4. Відзначимо, що методика запропонована Подольською О.В. та Яріш О.В. потребує інтерпретації відповідно до нових вимог фінансової звітності.

Таблиця 1.4 – Методика розрахунку узагальнюючих показників фінансової стійкості підприємства відповідно до нових вимог фінансової звітності [71, с. 191]

Показники	Алгоритм розрахунку за балансом
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів	$H_1 = \text{ряд. (1495 - 1195)}$
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів	$H_2 = H_1 + \text{ряд. (1595 + 1700)}$
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування запасів	$H_3 = H_2 + \text{ряд. (1600+1605)}$
Запаси	$H_4 = \text{ряд. 1100}$
Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного капіталу для формування запасів	$E_1 = H_1 - H_4$
Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів	$E_2 = H_2 - H_4$
Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування запасів	$E_3 = H_3 - H_4$
Запас стійкості фінансового стану, днів	де В – ряд. 2000 форми №2
Надлишок (+) нестача (-) джерел фінансування на 1 грн. запасів, грн.	$D = E_3 / H_4$

Інтерпретація отриманих результатів відбувається відповідно до зведеної таблиці показників за типами фінансової стійкості (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5 – Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості підприємства

Показник	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	нестійкий стан	кризовий стан
E_1	≥ 0	< 0	< 0	< 0
E_2	≥ 0	≥ 0	< 0	< 0
E_3	≥ 0	≥ 0	≥ 0	< 0

Отже, оцінка фінансового потенціалу підприємства на основі аналізу джерел формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оцінки ефективності їх використання є невід'ємною частиною ефективного процесу управління фінансовим потенціалом для досягнення поставленої мети, завдань, цілей та місії підприємства.

Висновки за розділом 1

Узагальнення наукових підходів трактування сутності поняття «фінансовий потенціал підприємства» дало можливість сформулювати власне бачення як сукупності наявних та потенційних фінансових ресурсів і можливостей підприємства, що можуть бути використані на досягнення ефективності та прибутковості діяльності підприємства шляхом своєчасної адаптації до мінливості зовнішніх та внутрішніх факторів впливу.

Теоретичний аналіз наукових праць з питань управління фінансовим потенціалом підприємства окреслив суть даного поняття як цілеспрямованої роботи в плануванні, організації та контролі забезпеченості господарюючого суб'єкта необхідними фінансовими ресурсами для ведення виробничо-господарської діяльності націленої на реалізацію основної мети та завдань

підприємства, а також досягнення ним абсолютних рівнів ліквідності та фінансової стійкості.

Визначено основні стадії управління фінансовим потенціалом, такі як: виявлення, оцінка, використання та нарощення.

Розкрито сутність основних принципів організації управління фінансовим потенціалом підприємства: цілісність та комплексність, неперервність у часі, еластичність, наукова обґрунтованість основних параметрів, результативність управлінських дій, адаптація до специфіки суб'єкта, яким здійснюється управління.

Наведено методологію оцінки фінансового потенціалу підприємства, що проводиться на основі двох напрямків: оцінка джерел формування фінансових ресурсів підприємства та оцінка ефективності їх використання. Перший напрям оцінки фінансового потенціалу передбачає аналіз джерел формування фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта на основі дослідження структури та динаміки власного, позикового та оборотного капіталів, а також власного оборотного капіталу. Другий напрям оцінки фінансового потенціалу – оцінка напрямів використання фінансових ресурсів підприємства – передбачає дослідження динаміки чистого прибутку господарюючого суб'єкта та розрахунок показників рентабельності, аналіз ефективності використання основних та оборотних фондів, оцінку ліквідності балансу господарюючого суб'єкта, розрахунок зведених показників фінансової стійкості, оцінку ділової активності на основі показників оборотності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ПрАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

«Київська кондитерська фабрика «Рошен» засноване, як Закрите акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика імені Карла Маркса». На підставі рішення установчих зборів засновників від 24.05.1994 року шляхом реорганізації (перетворення) Орендного підприємства «Київська кондитерська фабрика імені Карла Маркса» внаслідок повного викупу державного майна цього підприємства Організацією орендарів Київської кондитерської фабрики імені Карла Маркса». Відповідно до вимог Закону України «Про акціонерні товариства» в 2017 році Загальними зборами акціонерів прийнято рішення про зміну найменування Товариства з Відкритого акціонерного товариства «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на Публічне акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика «Рошен». 19 квітня 2019 року Загальними зборами акціонерів прийнято рішення про зміну найменування Товариства з Публічного акціонерного товариства «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на Приватне акціонерне товариство «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Основним кінцевим бенефіціарним власником Товариства станом на 31 грудня 2020 року є Порошенко Олексій Петрович.

Адреса Головного офісу та юридична адреса Товариства: Україна, м. Київ, Голосіївський район, проспект Науки, будинок 1.

Органом управління Товариства є Загальні збори акціонерів, Наглядова рада. Виконавчим органом, який здійснює управління поточною діяльністю Товариства, є Дирекція.

Ключовим напрямком діяльності Товариства є: виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання з

давальницької сировини, яке орієнтовано на одного вітчизняного замовника ДП «КК «Рошен». Ще одним видом діяльності Товариства є надання в операційну оренду власного нерухомого майна.

Корпорація ROSHEN виробляє понад 320 найменувань високоякісних кондитерських виробів. В асортимент корпорації входять шоколадні та желейні цукерки, карамель, ірис, шоколадні плитки та батончики, печиво, вафлі, бісквітні рулети, тістечка та торти. Деякі з них не мають аналогів на ринку України. Загальний обсяг виробництва продукції сягає близько 300 тисяч тон на рік. Кондитерські вироби ROSHEN виготовлені за найсучаснішими технологіями. Експлуатація сучасного високовиробничого обладнання, чітке дотримання рецептури, використання виключно високоякісної сировини та матеріалів є запорукою головних переваг продукції ROSHEN.

Метою діяльності Товариства є одержання прибутку в інтересах Товариства та його акціонерів від провадження основної та інших видів діяльності та здійснення інших операцій відповідно до законодавства та вимог Статуту Товариства.

До складу Корпорації входять українські фабрики (Київська, Кременчуцька, Бориспільська та два виробничі майданчики у Вінниці), Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), Bonbonetti Choco Kft (Будапешт, Угорщина), а також Вінницький молочний завод, який забезпечує фабрики натуральною високоякісною молочною сировиною.

Виробничі об'єкти кондитерської корпорації ROSHEN сертифіковані відповідно до вимог міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів харчування. На підприємствах корпорації ROSHEN працює система управління якістю, яка відповідає вимогам ISO 9001:2008, та система управління безпечністю харчових продуктів, яка відповідає вимогам стандарту ISO 22000:2005, що підтверджується наявністю у кожної з фабрик Корпорації сертифікатів відповідності.

Усі кондитерські фабрики корпорації ROSHEN забезпечені обладнанням для моніторингу контролю якості продукції та відповідних досліджень.

Розробкою технологій і запуском високоякісних кондитерських виробів займаються спеціалісти, які пройшли атестацію та навчання у спеціалізованих іноземних центрах [63].

Проведемо аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Основним інформаційним джерелом аналізу є фінансова звітність, а саме: звіт про фінансовий стан та звіт про сукупний дохід.

Аналіз майна підприємства має важливе значення, оскільки від його величини та структури залежать обсяги діяльності, рівень платоспроможності та фінансова стійкість, а також розвиток суб'єкта господарювання. Тому, проаналізуємо показники структури та динаміки майна ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Структура та динаміка майна підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1. Необоротні активи	899314	1266136	2682355	366822	40,79	1416219	111,85
2. Оборотні активи	92410	133380	319491	40970	44,34	186111	139,53
2.1. Запаси	9749	20776	17715	11027	113,11	-3061	-14,73
2.2. Дебіторська заборгованість	80381	111813	295040	31432	39,10	183227	163,87
2.3. Грошові кошти	1616	422	1574	-1194	-73,89	1152	272,99
2.4. Інші оборотні активи	664	369	5162	-295	-44,43	4793	1298,92
Майно, разом	991724	1399516	3001846	407792	41,12	1602330	114,49

Дані таблиці 2.1 показують, що вартість майна ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 рр. збільшилась на 2010122 тис. грн. Так в 2019 році порівняно з 2018 роком вартість активів

збільшилась на 407792 тис. грн., а у 2020 році в порівнянні з 2019 роком – ще на 1602330 тис. грн., що заслуговує позитивної оцінки та свідчить про ріст виробничих потужностей господарюючого суб'єкта, розширення обсягів діяльності й виробництва.

У структурі майна частка не оборотних активів переважає над оборотними. Необоротні активи товариства мають тенденцію до збільшення. Так, в 2019 році проти 2018 року відбулось збільшення їх вартості на 366822 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 1416219 тис. грн., що є свідченням нарощення виробничих потужностей та інвестиційної нерухомості.

Структуру майна ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2020 році зображено на рисунку 2.1.

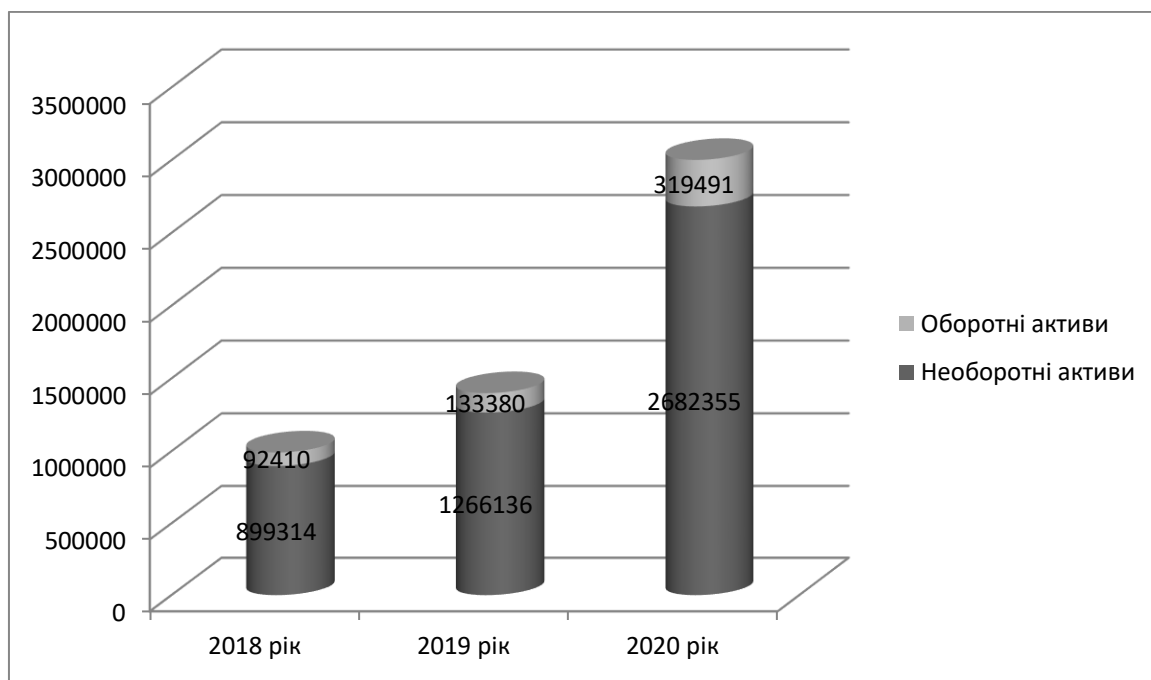

Рисунок 2.1 – Структура майна підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2020 рік, тис. грн.

Протягом досліджуваного періоду ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» вартість оборотних активів теж зростає. Так, в 2019 році порівняно з 2018 роком вартість оборотних активів збільшилась на 40970 тис. грн. або на 44,34%, а у 2020 році вартість оборотних активів склала – 319491 тис. грн., що більше ніж в 2019 році на 186111 тис. грн. або на 139,53%. Загальне зростання вартості оборотних активів товариства викликано збільшенням суми

дебіторської заборгованості та запасів. Так, протягом 2019 року в порівнянні з 2018 роком сума запасів зросла на 11027 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року відбулось їх зменшення на 3061 тис. грн., або на 14,73%. Дана тенденція свідчить про деяке нарощення потужностей виробництва ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Вартість дебіторської заборгованості підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році проти 2018 року збільшилась на 31432 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 183227 тис. грн. або на 163,87%, що на кінець року становило 295040 тис. грн. Такі зміни в дебіторській заборгованості свідчать про погіршення роботи фінансової, бухгалтерської та юридичної служб товариства, що може призвести до зменшення наявних грошових активів, спрямованих на погашення поточних зобов'язань і забезпечень або до скорочення обсягів господарської діяльності.

В 2019 році порівняно з 2018 роком грошові кошти підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» зменшились на 73,89% і становили – 422 тис. грн., але вже в 2020 році в порівнянні з 2019 роком відбулось їх збільшення вартості на 1152 тис. грн., що на кінець року становило – 1574 тис. грн. Відзначимо, що вартість найбільш ліквідних активів (грошових коштів) у досліджуваного нами товариства є досить низькою, що може свідчити про низький рівень ліквідності підприємства.

Як відомо, формування активів (майна) підприємства здійснюється за рахунок власних і позикових джерел фінансування. До власних джерел фінансування відноситься власний капітал, а до позикових – довгострокові та поточні зобов'язання підприємства. Саме тому, наступним етапом оцінки фінансово-господарського стану товариства є дослідження за рахунок яких джерел було сформоване майно ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Склад та динаміка капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за аналізований період наведена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Склад та динаміка капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн.	відно- сне, %	абсолютне, тис. грн.	відно- сне, %
Капітал станом на кінець року	991724	1399516	3001846	407792	41,12	1602330	114,49
1. Власний капітал	549086	887416	1892673	338330	61,62	1005257	113,28
1.1. Власний оборотний капітал	-319729	-355266	-732074	-35537	11,11	-376808	106,06
1.2. Нерозподілений прибуток	368464	376238	381078	7774	2,11	4840	1,29
2. Позиковий капітал	442638	512100	1109173	69462	15,69	597073	116,59
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	30499	23454	57608	-7045	-23,10	34154	145,62
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення, в т.ч.	414239	488646	1051565	76507	18,56	562919	115,20
- короткострокові кредити банків	0	0	0	0	—	0	—
- поточна кредиторська заборгованість	118038	27395	249522	-90643	-76,79	222127	810,83
- поточні забезпечення	10538	11714	17675	1176	11,16	5961	50,89
- інші поточні зобов'язання	283563	449537	784368	165974	58,53	334831	74,48

Підприємство ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» станом на кінець 2020 року має загальний розмір капіталу 3001846 тис. грн. і має тенденцію до зростання. Розглянемо структуру капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. детальніше (рисунок 2.2).

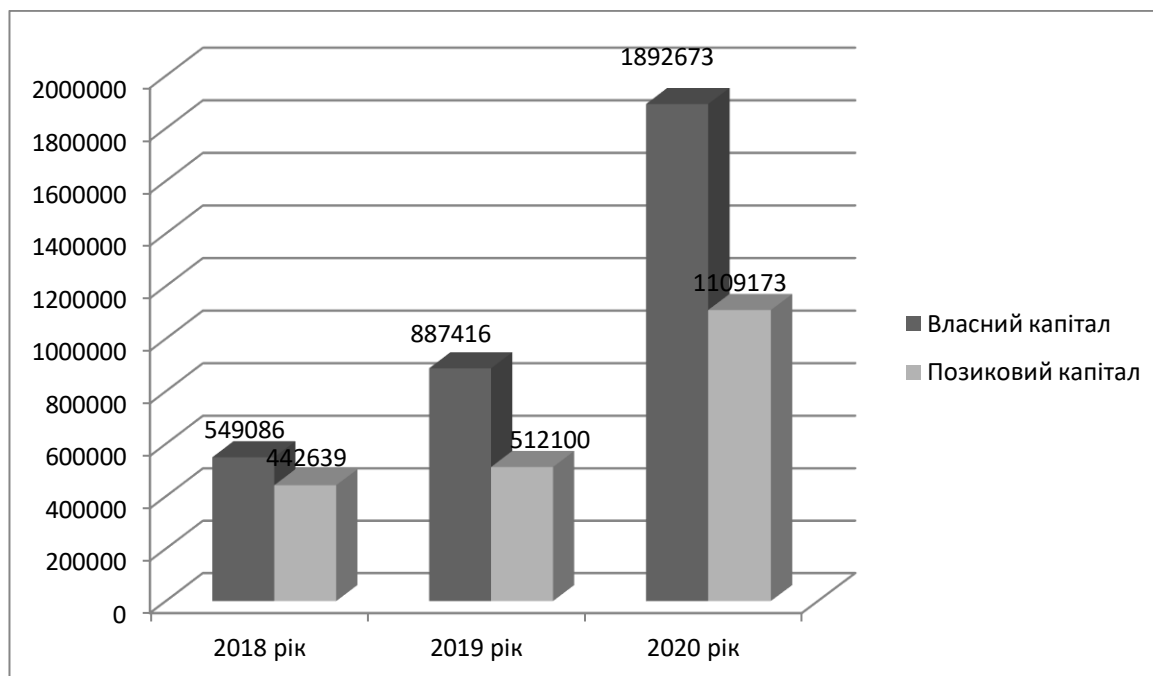

Рисунок 2.2 – Динаміка складу капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», тис. грн. за 2018-2020 рр., тис. грн.

Основну частку в валюті балансу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. становить власний капітал. Відзначимо, що співвідношення власних і позикових коштів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років є оптимальним, що свідчить про ефективне використання капіталу та можливості самофінансування.

Власний капітал підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років збільшив свою вартість на 1343587 тис. грн. Так, в 2019 році проти 2018 року його вартість збільшилась на 61,62% і становила – 887416 тис. грн., а в 2020 році порівняно з 2019 – ще на 1005257 тис. грн., що становило майже 113,3% зростання. Такі зміни у вартості капіталу відбулись в результаті значного збільшення вартості статутного капіталу в 2020 році, а також постійного збільшення вартості нерозподіленого прибутку. Так, в

2019 році проти 2018 року вартість нерозподіленого прибутку підприємства збільшилась на 7774 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 4840 тис. грн., що на кінець 2020 року становило – 381078 тис. грн. Необхідно відмітити, що у аналізованого нами товариства спостерігається дефіцит власного оборотного капіталу. Так, дефіцит власного оборотного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2018 році становив – 319729 тис. грн., в 2019 році проти 2018 року відбулось його зростання до –355266 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще до 732074 тис. грн. Нестача власних оборотних коштів у досліджуваного нами товариства є свідченням не ефективної його діяльності в процесі розподілу прибутку.

Позиковий капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. має тенденцію до збільшення. Так, в 2018 році він становив – 442639 тис. грн., в 2019 році проти 2018 року відбулось його збільшення на 69462 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 597073 тис. грн. Для виявлення причини збільшення позикових коштів товариства розглянемо динаміки зміни його складових.

Вартість довгострокових зобов'язань підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років має загальну тенденцію до збільшення. Так, в 2019 році проти 2018 року відбулось зменшення довгострокових зобов'язань на 7045 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року відбулось їх збільшення на 34154 тис. грн., що на кінець року становило – 57608 тис. грн.

Необхідно відзначити, що загальне збільшення вартості позикових коштів підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» відбулось за рахунок значного збільшення поточних зобов'язань і забезпечень. Так, в 2019 році проти 2018 року поточні зобов'язання і забезпечення товариства збільшились на 18,56% і становили – 488646 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 115,20%, що в кінці 2020 року становило – 1051565 тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки має загалу тенденцію до збільшення. Так, в

2019 році проти 2018 року її вартість зменшилась на 90643 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року відбулось її збільшення на 222127 тис. грн. Окрему увагу заслуговує інші поточні зобов'язання ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», які в 2019 році проти 2018 року збільшились на 165974 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 334831 тис. грн. Саме інша поточна заборгованість має найбільшу вагу в позикових коштах ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років.

Наступним кроком оцінки фінансово-господарського стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є дослідження ефективності використання трудових ресурсів підприємства, адже саме жива праця є вирішальним фактором процесу суспільного відтворення та виступає як прояв свідомої діяльності людини. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники ефективності використання трудових ресурсів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн.	віднос- не, %	абсолютне, тис. грн.	віднос- не, %
1. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	751	785	801	34	4,53	16	2,04
2. Витрати на оплату праці, тис. грн.	184852	242811	345137	57959,00	31,35	102326,00	42,14
3. Середньомісячна заробітна плата, грн.	20511,76	25776,11	35906,89	5264,35	25,67	10130,77	39,30
4. Продуктивність праці, тис. грн.	497,13	598,84	797,52	101,72	20,46	198,68	33,18

Аналіз таблиці 2.3 показує, що збільшення обсягів виробництва ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» супроводжувалося зростанням всіх розрахованих показників ефективності використання трудових ресурсів

товариства. Середньооблікова чисельність працівників ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років загалом збільшилась на 50 осіб. Відповідно до цього, і витрати на оплату праці зросли з 184852 тис. грн. в 2018 році до 345137 тис. грн. в 2020 році.

Продуктивність праці у розрахунку на одну особу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років збільшується. Так, у 2019 році вона становила 598,84 тис. грн., що на 20,46% більше ніж у 2018 році, а у 2020 році становила 797,52 тис. грн., що на 33,18% більше проти 2019 року. За рахунок зростання продуктивності праці у досліджуваного товариства відбулося збільшення середньомісячної заробітної плати персоналу. Так, у 2020 році вона становила 35906,89 грн. (для порівняння у 2018 році вона складала тільки 20511,76 грн., а у 2019 році – 25776,11 грн.).

Ефективність виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» знаходить своє відображення у досягнутих ним фінансових результатах, аналіз яких наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники зміни фінансових результатів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн.	відносне, %	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1. Чистий дохід від реалізації продукції	373344	470093	638817	96749	25,91	168724	35,89
2. Собівартість реалізованої продукції	318238	393995	556236	75757	23,81	162241	41,18
3. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	13077	9836	7353	-3241	-24,78	-2483	-25,24
4. Чистий прибуток (збиток)	11125	8330	5257	-2795	-25,12	-3073	-36,89
5. Рентабельність обороту, %	2,980	1,772	0,823	-1,208	-40,53	-0,949	-53,56

Аналізуючи дані таблиці 2.4, можна сказати наступне. Так, у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. спостерігається збільшення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Так, в 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулося зростання чистого доходу товариства на 96749 тис. грн., або на 25,91%, а в 2020 році проти 2019 року на – 168724 тис. грн., або на 35,89%. Це зростання свідчить про ефективну виробничу діяльність господарюючого суб'єкта. Динаміка збільшення чистого доходу від реалізації кондитерських виробів товариства протягом 2018-2020 років супроводжується схожими змінами у вартості собівартості продукції. Так, собівартість реалізованої продукції аналізованого нами товариства в 2019 році проти 2018 року зросла на 75757 тис. грн. або на 23,81% а в 2020 році проти 2019 року – на 41,18% і становила – 556236 тис. грн. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду зменшується. Так, в 2019 році даний показник становив 9836 тис. грн., що на 3241 тис. грн. менше ніж в 2018 році, а в 2020 році проти 2019 року відбувається його зменшення на 2483 тис. грн., що на кінець року складає 7353 тис. грн. Таким чином, в 2020 році у товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігається і зниження чистого прибутку з 11125 тис. грн. в 2018 році до 5257 тис. грн. в 2020 році. Протягом 2018-2020 років рентабельність обороту підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» також зменшується і в 2020 році становить 0,823%, що є негативним результатом.

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану. Для оцінки фінансової стійкості використаємо часткові показники, розрахунок яких наведений у таблиці 2.5.

Аналізуючи дані таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки. Так, протягом 2018-2020 рр. у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігається покращення майже всіх показників фінансової товариства. Так, загальне збільшення коефіцієнта автономії з 0,554 в 2018 році до 0,631 в 2020

році свідчить про покращення стану фінансової незалежності підприємства від позикових джерел фінансування.

Таблиця 2.5 – Показники використання фінансових ресурсів
ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн.	віднос- не, %	абсолютне, тис. грн.	віднос- не, %
1. Коефіцієнт автономії	0,554	0,634	0,631	0,080	14,52	-0,004	-0,57
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,806	1,577	1,586	-0,229	-12,68	0,009	0,57
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,584	0,651	0,650	0,066	11,37	-0,001	-0,18
4. Коефіцієнт фінансового ризику	0,806	0,577	0,586	-0,229	-28,42	0,009	1,55
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	0,001	0,001	-0,003	-77,97	0,001	73,32
6. Коефіцієнт покриття	0,224	0,273	0,304	0,049	21,74	0,031	11,31

Розраховані результати даного коефіцієнта товариством протягом аналізованого періоду перевищують оптимальне значення 0,5 і більше, що свідчить про достатність власних джерел фінансування та стійкий фінансовий стан ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Такий стан підтверджується і зменшенням коефіцієнта фінансової залежності, який в 2018 році становив – 1,806, в 2019 році – 1,577, а в 2020 році – 1,586, що на 0,009 п.п. більше ніж в 2019 році. Ця тенденція підтверджує попередні висновки щодо нарощення власних джерел фінансування і зменшення позикових.

Коефіцієнт фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років збільшується. Так, в 2019 році проти 2018 року даний коефіцієнт збільшився на 0,066 п.п. і становив – 0,651, а в 2020 році

він знизився ще на 0,001 п.п. та становив – 0,65. Це означає, що в 2020 році у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі становила 65%.

За 2018-2020 роки коефіцієнт фінансового ризику ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» не перевищує нормативний показник 1, що є свідченням зниження фінансового ризику та фінансово стійкого положення товариства. Так, в 2019 році проти 2018 року даний показник зменшився на 0,229 п.п. та становив – 0,577, в 2020 році проти 2019 року відбулось його незначне збільшення, що на кінець року становило – 0,586. Це означає, що майже вся діяльність підприємства фінансується за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років знижується, що є свідченням зниження ліквідності товариства. Так, в 2018 році даний коефіцієнт становив – 0,004, в 2019 році та 2020 році його значення знизилось до 0,001. Відзначимо, що розраховане значення коефіцієнта абсолютної ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом досліджуваного періоду не відповідає оптимальному значенню – 0,2-0,3, що свідчить про критичну недостатність грошових коштів господарюючого суб'єкта для негайного покриття зобов'язань.

Коефіцієнт покриття ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році порівняно з 2018 роком збільшився на 0,049 і становив – 0,273, а в 2020 році проти 2019 року – ще на 0,031, що на кінець року становило – 0,304. Розраховані значення показника покриття товариства не досягають мінімально встановленого – 2, що свідчить про недостатність оборотних активів підприємства в порівнянні з вартістю поточних зобов'язань.

Таким чином, в ході проведеного аналізу було виявлено, що підприємство ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» знаходиться в стійкому фінансовому стані. Так, в 2020 році підприємство характеризується ефективною структурою капіталу зі значною перевагою власних джерел фінансування над позиковими, прибутковою діяльністю, нарощенням інвестиційної нерухомості.

При цьому, до негативних факторів діяльності товариства можна віднести неефективну структуру майна, недостатність оборотних активів, а особливо грошових коштів, та зниження прибутковості.

2.2. Аналіз джерел формування фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Як зазначалось раніше, фінансовий потенціал господарюючого суб'єкта є його здатністю до ефективного та раціонального використання наявних фінансових ресурсів, а також можливості їх нарощення у разі необхідності. За умов оптимального формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємство не тільки підвищує рівень фінансового потенціалу, а і збільшує свою ринкову вартість, що є сигналом для потенційних інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних структур та інших зовнішніх суб'єктів оцінювання щодо доцільності вкладення інвестиційних коштів у досліджуване підприємство. Саме тому, результати оцінювання фінансового потенціалу підприємства є досить важливими як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів інформації.

Першим етапом оцінки рівня фінансового потенціалу є аналіз джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Так як, фінансовою основою господарської діяльності підприємства є сформований ним власний капітал, який є початковим та безстроковим джерелом фінансування діяльності господарюючого суб'єкта й погашення збитків, необхідно розпочати оцінку джерел формування фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» з аналізу складу, структури та динаміки власного капіталу, що наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Склад, структура та динаміка власного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 р. від 2018 р.	Відхилення (+;-) 2020 р. від 2019 р.
Статутний капітал					
– сума, тис. грн.	175833	505833	1505833	330000	1000000
– питома вага, %	32,0	57,0	79,6	25,0	22,6
Резервний капітал					
– сума, тис. грн.	4789	5345	5762	556	417
– питома вага, %	0,9	0,6	0,3	-0,3	-0,3
Нерозподілений прибуток					
– сума, тис. грн.	368 464	376238	381078	7774	4840
– питома вага, %	67,1	42,4	20,1	-24,7	-22,3
Власний капітал					
– сума, тис. грн.	549 086	887 416	1892673	338330	1005257
– питома вага, %	100	100	100	0	0
Власний оборотний капітал, тис. грн.	-319729	-355266	-732074	-35537	-104891

Дані таблиці 2.6 свідчать про збільшення розміру власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду. Так, в 2019 році проти 2018 року власний капітал досліджуваного товариства збільшився на 338330 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 1005257 тис. грн. і становив – 1892673 тис. грн. Такі зміни відбулись за рахунок значного збільшення статутного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2020 році. Загальна сума статутного капіталу підприємства в 2019 році проти 2018 року зросла на 330000 тис. грн. і становила 505833 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 році – ще на 1000000 тис. грн. Таким чином, статутний капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» має найбільшу питому вагу в 2020 році в структурі власного капіталу – 79,6%.

Вартість резервного капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду також збільшується. Так, в

2018 році його вартість становила – 4789 тис. грн., в 2019 році – 5345 тис. грн., а в 2020 році – 5762 тис. грн. Вартість нерозподіленого прибутку ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році проти 2018 року зросла на 7774 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 4840 тис. грн., що на кінець року становило – 381078 тис. грн. Зобразимо динаміку зміни структури власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки на рисунку 2.3.

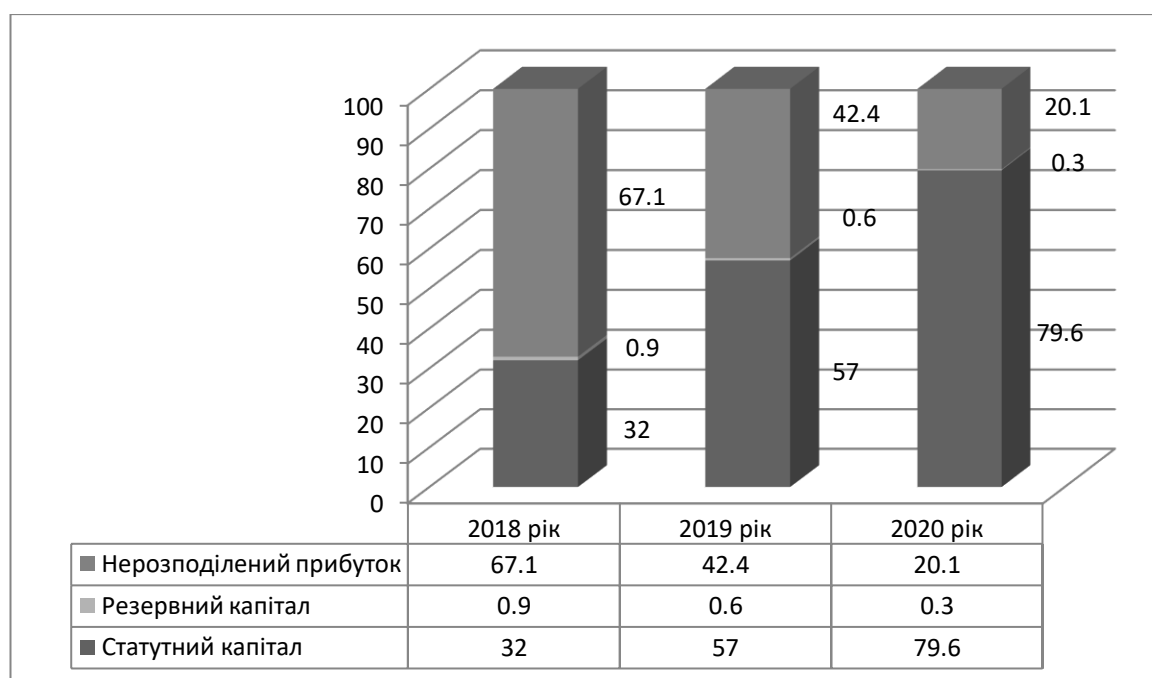

Рисунок 2.3 – Структура власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 рр., %

Аналізуючи дані рисунку 2.3 відмітимо, що найбільшу питому вагу в сукупному власному капіталі в 2018 році становив – нерозподілений прибуток, частка якого – 67,1%. А вже в 2020 році в результаті додаткової місії акцій відбулись кардинальні зміни, де статутний капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» мав найбільшу питому вагу – 79,6%.

Необхідно відмітити, що у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігається дефіцит власного оборотного капіталу протягом 2018-2020 років з його збільшенням. Зобразимо тенденцію зміни власного

оборотного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки (рисунок 2.4).

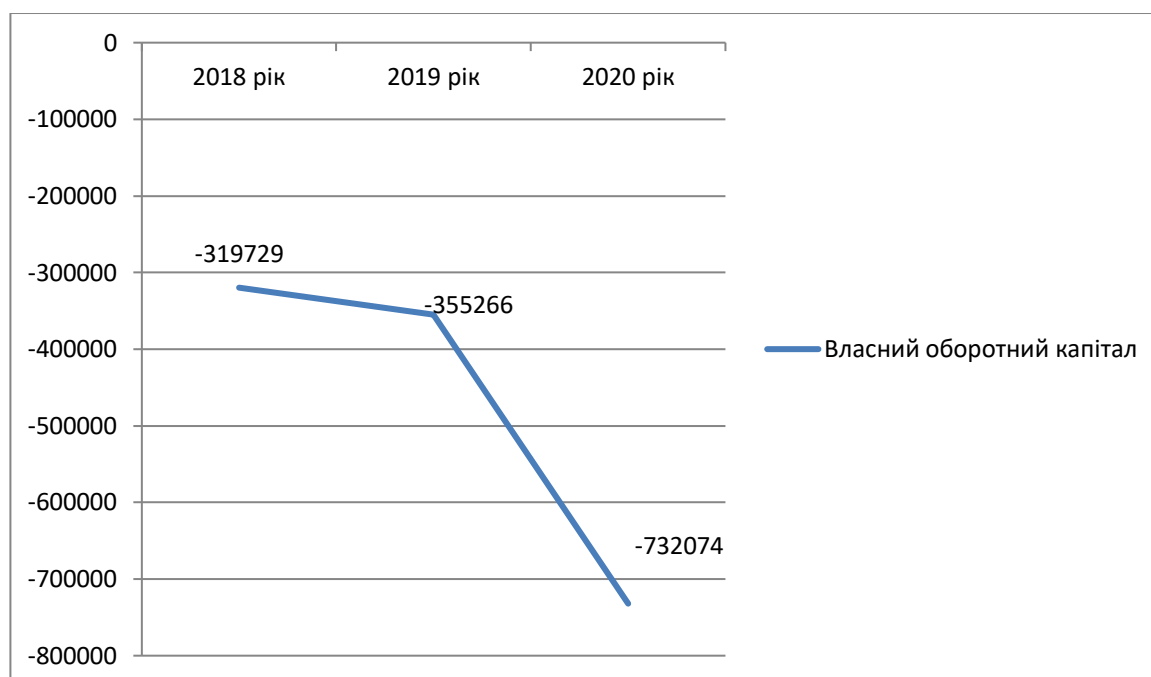

Рисунок 2.4 – Динаміка зміни власного оборотного капіталу за 2018-2020 роки

Рисунок 2.4 показує, що дефіцит власного оборотного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2018 році становила – 319729 тис. грн., в 2019 році проти 2018 року відбулось його зростання до –355266 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще до 732074 тис. грн. Нестача власних оборотних коштів у досліджуваного нами товариства є свідченням не ефективної його діяльності в процесі розподілу прибутку та неефективної структури активів товариства.

У сучасних економічних умовах позиковий капітал є дієвим інструментом залучення додаткових активів для розвитку діяльності суб'єктів господарювання, відіграє важливу роль у фінансовому забезпеченні та формуванні сукупного потенціалу підприємства.

Наступним етапом оцінки джерел формування фінансового потенціалу є аналіз складу, структури та динаміки позикового капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад, структура та динаміка позикового капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р.		Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р.	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	абсолютне, тис. грн.	в питомій вазі, п.п.	абсолютне, тис. грн.	в питомій вазі, п.п.
1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	30499	6,9	23454	4,6	57608	5,2	-7045	-2,3	34154	0,6
1.1. Відстрочені податкові зобов'язання	30499	6,9	23454	4,6	21014	1,9	-7045	-2,3	-2440	-2,7
1.2. Інші довгострокові зобов'язання	0	0,0	0	0,0	36594	3,3	0	0,0	36594	3,3
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	412139	93,1	488646	95,4	1051565	94,8	76507	2,3	562919	-0,6
2.1. Короткострокові кредити банків	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
2.2. Поточна кредиторська заборгованість	118038	26,7	27395	5,3	249522	22,5	-90643	-21,3	222127	17,1
2.2.1. за довгостроковими зобов'язаннями	0	0,0	0	0,0	21248	1,9	0	0,0	21248	1,9
2.2.2. торгова	118038	26,7	27395	5,3	228274	20,6	-90643	-21,3	200879	15,2
2.3. Поточні забезпечення	10538	2,4	11714	2,3	17675	1,6	1176	-0,1	5961	-0,7
2.4. Фінансова допомога отримана	0	0,0	424353	82,9	743424	67,0	424353	82,9	319071	-15,8
2.5. Ін. поточні зобов'язання	283563	64,1	25184	4,9	40944	3,7	-258379	-59,1	15760	-1,2
Позиковий капітал	442638	100,0	512100	100,0	1109173	100,0	69462	X	597073	X

Аналіз таблиці 2.7 показує, що позиковий капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за аналізований період має тенденцію до збільшення. Так, в 2019 році проти 2018 року відбулось збільшення сукупного позикового капіталу товариства на 69462 тис. грн., що на кінець року становило – 512100 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 597073 тис. грн., що на кінець року становило – 1109173 тис. грн. Проведемо аналіз динаміки зміни елементів позикового капіталу, а саме його довгострокових та поточних зобов'язань й забезпечень.

Вартість довгострокових зобов'язань та забезпечень підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду має загальну тенденцію до збільшення. Так, в 2019 році проти 2018 року довгострокові зобов'язання і забезпечення зменшились на 7045 тис. грн., і становили 23454 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року відбулось їх збільшення на 34154 тис. грн., що на кінець року становило – 57608 тис. грн. Довгострокові зобов'язання аналізованого нами товариства складаються з відстрочених податкових зобов'язань та інших довгострокових зобов'язань. Наведемо на рисунку структуру довгострокових зобов'язань ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки (рисунок 2.5).

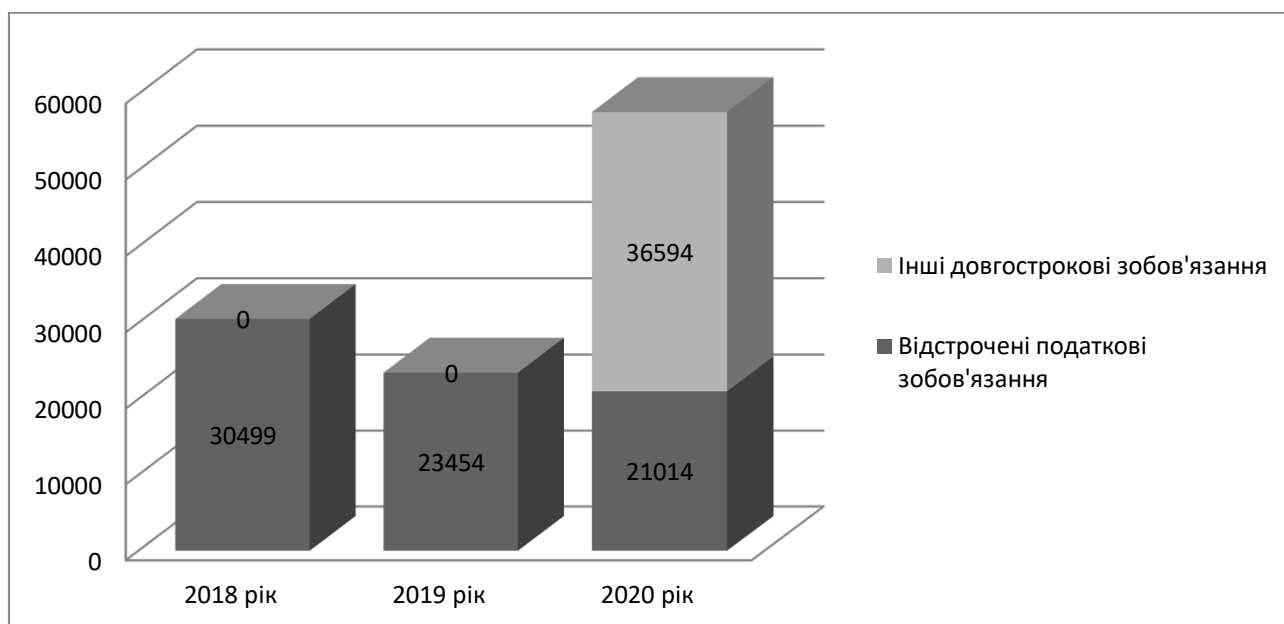

Рисунок 2.5 – Структура довгострокових зобов'язань ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 рр., тис. грн.

Виходячи з даних рисунка 2.5 можна сказати наступне. Так, в 2018-2019 роках довгострокові зобов'язання і забезпечення ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складались лиш з відстрочених податкових зобов'язань у вартості 30499 тис. грн. та 23454 тис. грн. відповідно. В 2020 році у складі довгострокових зобов'язань з'явилися інші довгострокові зобов'язання на суму 36594 тис. грн., а вартість відстрочених податкових зобов'язань зменшилась на 2440 тис. грн. і становили – 21014 тис. грн.

Розглянемо структуру та динаміку поточних зобов'язань і забезпечень ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки (рисунки 2.6).

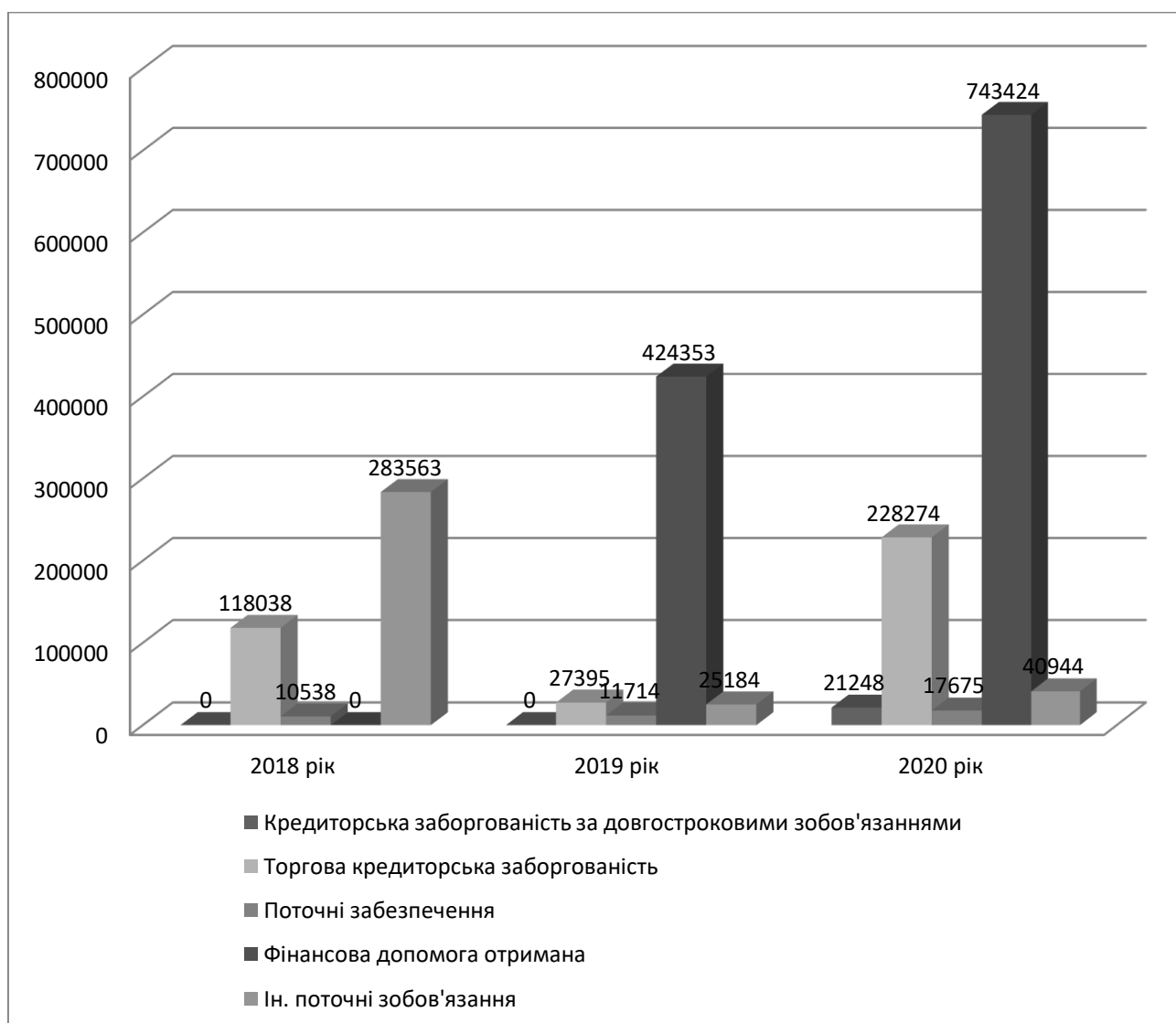

Рисунок 2.6 – Структура поточних зобов'язань ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 рр., тис. грн.

Як зазначалось раніше, загальне збільшення вартості позикових джерел фінансування підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» відбулось за рахунок значного збільшення поточних зобов'язань і забезпечень. Так, в 2019 році проти 2018 року поточні зобов'язання і забезпечення товариства збільшились на 18,56% і становили – 488646 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 115,20%, що в кінці 2020 року становило – 1051565 тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років збільшується. Так, в 2019 році проти 2018 року її вартість зменшилась на 90643 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року відбулось її збільшення на 222127 тис. грн. Частка поточної кредиторської заборгованості в позиковому капіталі товариства в 2018 році становить 26,7%, в 2019 році – 5,3%, а в 2020 – 23,5%.

Кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями мала місце лише в 2020 році з вартістю 21248 тис. грн. та часткою 1,9% в сукупному позиковому капіталі товариства. Торгова поточна заборгованість в 2019 році проти 2018 року зменшилась на 90643 тис. грн. а в 2020 році проти 2019 року збільшилась на 200879 тис. грн. і становила – 228274 тис. грн., що становило 20,6% в структурі позикового капіталу.

Поточні забезпечення ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років зростають. Так, в 2019 році проти 2018 року їх вартість збільшилась на 1176 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 5961 тис. грн. Частка поточних забезпечень в позиковому капіталі ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років зменшується з 2,4% до 1,6%.

В 2019-2020 роках у досліджуваного нами товариства з'являється стаття звіту про фінансовий стан «Фінансова допомога отримана» у вартості 424353 тис. грн. та 743424 тис. грн.. При цьому частка фінансової допомоги в позиковому капіталі ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» становила 82,9% та 62,0% відповідно. Отже, в 2019 році позиковий капітал

товариства на 82,9% складався з отриманої короткострокової фінансової допомоги від материнської компанії ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

Окрему увагу заслуговує інші поточні зобов'язання ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», які в 2019 році проти 2018 року зменшились на 258379 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року зросли на 15760 тис. грн. Необхідно відмітити, що в 2018 році саме інша поточна заборгованість мала найбільшу вагу в позикових коштах ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» – 61,1%, але вже в 2019-2020 роках її частка становила – 4,9% і 3,7% відповідно.

Отже, аналіз джерел формування фінансового потенціалу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що власні джерела фінансування переважають над позиковими. Так, головним власним джерелом формування фінансового потенціалу є статутний капітал, який протягом 2019-2020 років підвищився в результаті емісії додаткових акцій. Головним позиковим джерелом формування фінансового потенціалу товариства виступають поточні зобов'язання і забезпечення, а саме отримана фінансова допомога в 2019-2020 роках від материнської компанії ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

2.3 Оцінка ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Одним з основних показників ефективності використання фінансового потенціалу є показники ділової активності підприємства, тобто чистий дохід та, як наслідок, прибуток. Саме тому, оцінку ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» розпочнемо з оцінки прибутковості (рентабельності) товариства.

Ділова активність господарюючих суб'єктів проявляється у його динамічному розвитку та досягненні поставленої мети та завдань. Головним свідченням цього є: широта ринків збуту підприємства, висока ділова репутація, ефективне використання фінансових ресурсів, тощо. Проведемо оцінку ділової активності товариства за показниками визначеними в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Показники оцінки ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. (тис. грн.)

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+ ; -) 2019 р. від 2018 р.		Відхилення (+; -) 2020 р. від 2019 р.	
				абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації	373344	470093	638817	96749	25,91	168724	35,89
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	13077	9836	7353	-3241	-24,78	-2483	-25,24
Середній розмір капіталу	892820	1195620	2200681	302800,5	33,92	1005061	84,06

Аналізуючи дані таблиці 2.8, можна сказати наступне. Протягом 2018-2020 років у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» збільшується розмір чистого доходу від реалізації продукції. Так, в 2019 році проти 2018 року відбулось збільшення вартості чистої виручки на 25,91%, що на кінець року становило – 470093 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 35,89%, що на кінець року становило – 638817 тис. грн. Із значним зростанням чистого доходу від реалізації товариства в 2018-2020 роках спостерігається зменшення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування. Так, вартість прибутку в 2019 році проти 2018 року знизилась на 3241 тис. грн., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 2483 тис. грн., що на кінець року становило 7353 тис.

грн. При цьому, середній розмір капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» збільшився на 33,92% в 2019 році проти 2018 року та на 84,06% в 2020 році проти 2019 року, що на кінець 2020 року становило – 2200681 тис. грн. Відзначимо, що зменшення прибутку свідчить про зниження ділової активності товариства та неефективне використання фінансового потенціалу.

Розрахуємо «золоте правило розвитку» ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2019–2020 роки:

$$2019 \text{ рік} - -24,78 > 25,91 > 33,92;$$

$$2020 \text{ рік} - -25,24 > 35,89 > 84,06.$$

Можемо констатувати невиконання «золотого правила розвитку» досліджуваного нами товариства в 2019-2020 роках, що підтверджує низький рівень ділової активності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Такі результати є свідченням низького рівня ділової активності і як результат неефективного використання фінансового потенціалу товариства.

На наступному етапі оцінки ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» проведемо розрахунок показників рентабельності товариства за 2018-2020 роки. Результати розрахунків наведемо в таблиці 2.9.

Аналізуючи дані таблиці 2.9 відмітимо, що протягом 2018-2019 років у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігалась прибуткова діяльність із тенденцією до погіршення. Так, рентабельність продукції ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшилась на 1,382 п.п. і становила – 2,114%, а в 2020 році проти 2019 року – ще на 1,169 п.п., що на кінець року становило – 0,945%. Результати є свідченням того, що у досліджуваного нами товариства в 2020 році на 1 грн. собівартості продукції припадало майже 1 коп. прибутку.

Таблиця 2.9 – Показники рентабельності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. (%)

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) показника 2019 року порівняно з 2018 р., п.п.	Відхилення (+;-) показника 2020 року порівняно з 2019 р., п.п.
Рентабельність продукції (витрат)	3,496	2,114	0,945	-1,382	-1,169
Рентабельність продажів	2,980	1,772	0,823	-1,208	-0,949
Рентабельність основних засобів	1,712	1,410	0,428	-0,302	-0,982
Рентабельність оборотних активів	12,026	7,379	2,322	-4,648	-5,057
Рентабельність капіталу	1,246	0,697	0,239	-0,549	-0,458
Рентабельність власного капіталу	2,047	1,160	0,378	-0,887	-0,782
Рентабельність позикового капіталу	3,185	1,745	0,634	-1,440	-1,111
Рентабельність трудових ресурсів	1481,36	1061,15	656,31	-420,21	-404,84

В 2018 році рентабельність продажів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» становить 2,98%, в 2019 році проти 2018 року відбулось погіршення даного показника на 1,208 п.п., а в 2020 році проти 2019 року – ще на 0,949 п.п., що на кінець року становило – 0,823%. Такі результати свідчать про не ефективне використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

У ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2018 році на 1 грн. основних засобів припадає 1,712 грн. прибутку, в 2019 році – 1,41 грн. прибутку, а в 2020 році – 0,428 грн. Рентабельність оборотних активів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році в порівнянні з 2018 роком зменшилась на 4,648 п.п. і становила – 7,379%, а в 2020 році проти 2019 року відбулось погіршення рентабельності до 2,322%, що свідчить про те, що

на 1 грн. оборотних активів підприємства припадає 2,322 грн. отриманого прибутку. Відмітимо, що показники рентабельності основних та оборотних активів свідчать про не ефективне використання фінансового потенціалу товариства.

Рентабельність капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2019 років зменшилась з 1,246% в 2018 році до 0,239% в 2020 році. Дані зміни свідчать про те, що в 2020 році 23,9 коп. прибутку припадало на 1 грн. вартості всього капіталу. Рентабельність позикового та власного капіталів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду мають таку ж тенденцію. Так, в 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулось погіршення рентабельності позикового капіталу на 1,44 п.п., що становило – 1,745%, а власного капіталу – на 0,887 п.п., що на кінець 2019 року становило – 1,16%. В 2020 році дані показники зазнали зниження до 0,634% в рентабельності позикового капіталу та 0,378% в рентабельності власного.

Протягом 2018-2019 років відбулось зниження і рентабельності трудових ресурсів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» з – 1481,36% в 2018 році до – 656,31% в 2020 році.

Наступним етапом оцінки ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є дослідження ефективності використання основних засобів та оборотних активів підприємства. Здійснимо аналіз ефективності використання основних засобів товариства на основі розрахунку першого та другого інтегрального показників ефективності основних засобів (таблиця 2.10).

Аналізуючи дані таблиці 2.10 відзначимо, що чиста виручка від реалізації товарів протягом 2018-2020 років збільшується з 373344 тис. грн. в 2018 році до 638817 тис. грн. в 2020 році. При цьому, чистий прибуток зменшує свою вартість на 25,12% в 2019 році та на 36,89% в 2020 році і на кінець 2020 року становить – 5257 тис. грн. Середньорічна вартість основних засобів товариства протягом 2018-2020 років збільшується.

Таблиця 2.10 – Узагальнюючі показники ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 року до 2018 р.		Відхилення (+;-) 2020 року до 2019 р.	
				абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
1. Чиста виручка від реалізації, тис. грн.	373344	470093	638817	96749	25,91	168724	35,89
2. Прибуток (збиток), тис. грн.	11125	8330	5257	-2795	-25,12	-3073	-36,89
3. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	649874,5	590813,5	1227157	-59061	-9,09	636343,5	107,71
4. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	751	785	801	34	4,53	16	2,04
5. Фондовіддача, грн.	0,57	0,80	0,52	0,221	38,50	-0,275	-34,58
6. Рентабельність (збитковість) основних засобів, %	1,71	1,41	0,43	-0,302	-17,64	-0,982	-69,62
7. Продуктивність праці, грн.	49,71	59,88	79,75	10,172	20,46	19,868	33,18
8. Рівень ефективності використання ОЗ, %	0,000008	0,000010	0,000006	0,000002	32,50	-0,000004	-35,88
9. Перший інтегральний показник ефективності використання ОЗ, грн.	0,10	0,11	0,05	0,007	6,80	-0,059	-55,41
10. Другий інтегральний показник ефективності використання ОЗ, грн.	0,001	0,001	0,001	0,000	14,76	-0,001	-49,67

В 2018 році вартість основних засобів товариства становила – 649874,5 тис. грн., в 2019 році проти 2018 року відбулось їх зменшення на 9,09%, а в 2020 році проти 2019 року відбулось збільшення на 107,71%, що на кінець 2020 року становило – 1227157 тис. грн. Такі результати є свідченням того, що підприємство інтенсивно оновлює матеріальну базу, що є позитивним для фінансово-господарської діяльності підприємства.

За аналізований період фондівіддача основних засобів підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» загалом зменшилась. Так, в 2019 році відносно 2018 року відбулось збільшення даного показника на 0,221 грн., а в 2020 році відносно 2019 року відбулось зменшення на 0,275 грн., що на кінець року становило 0,52 грн. Дана тенденція є негативною, адже загальна віддача від кожної гривні витраченої на основні засоби за 2018-2020 роки зменшується, що свідчить про неефективне використання фінансового потенціалу товариства.

Тенденція до зменшення простежується у показника рентабельності основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Так, в 2019 році в порівнянні з 2018 роком відбулось зменшення показника прибутковості основних засобів на 0,302 п.п., що становило 1,41%, а в 2020 році проти 2019 року – ще на 0,982 п.п., що на кінець року становило - 0,43%. Дані розрахунки свідчать про погіршення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», головною причиною чого є зниження чистого прибутку підприємства протягом досліджуваного періоду.

Продуктивність праці ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років має тенденцію до збільшення, що на кінець 2020 року становило – 79,75 грн. Даний показник є свідченням ефективного використання трудових ресурсів.

Розраховані значення показника ефективності використання основних засобів товариства за 2018-2020 роки – 0,000008; 0,00001; 0,000006 відповідно, що свідчить про не раціональне використання основних виробничих фондів. Економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає

на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби за аналізований період, зменшився. Так, в 2018 році перший інтегральний показник становив – 0,1 грн., в 2019 р. – 0,11 грн., а в 2020 році - 0,05. Саме ця тенденція є свідченням неефективного використання основних засобів підприємства в 2020 році та неефективного використання фінансового потенціалу господарюючого суб'єкта. Другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років становить 0,001, що підтверджує висновки щодо неефективного використання основних засобів товариства і як результат фінансового потенціалу товариства.

Наступним етапом оцінки фінансового потенціалу товариства є аналіз показників ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки (таблиця 2.11).

Аналіз даних таблиці 2.11 свідчить про загальне уповільнення оборотності оборотних активів товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 роки. Так, в 2018 році оборотні активи товариства здійснювали 1 оборот майже за 90 днів, в 2019 році – 87 днів, а вже в 2020 році – 129 днів.

Протягом 2018-2020 років спостерігається прискорення оборотності у грошових коштах та їх еквівалентах. Так, в 2019 році проти 2018 року відбулось прискорення їх оборотності на 3,29 дня, а в 2020 році проти 2019 року – ще на 0,22 дня, що на кінець 2020 року становило – 0,57 днів. Такі розрахунки є свідченням того, що грошові кошти товариства в 2020 році здійснюють 2 оберти за 1 день, але вартість найбільш ліквідних активів товариства є критично низькою.

В 2019 році проти 2018 року відбулося уповільнення коштів у розрахунках на 2,72 дня і становило 74 дня, а в 2020 році проти 2019 року – ще на 41,62 день, що становило – 116 дня. Тенденція до уповільнення спостерігається в оборотності запасів, які за 2018-2020 роки уповільнились майже на 3 дня.

Таблиця 2.11 – Показники ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 року до 2018 р.		Відхилення (+;-) 2020 року до 2019 р.	
				абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
1. Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	92505,5	112895	226435,5	20389,5	22,04	113540,5	100,57
1.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	4169,5	1019	998	-3150,5	-75,56	-21	-2,06
1.2. Дебіторської заборгованості	79103	96097	203426,5	16994	21,48	107329,5	111,69
1.3. Запасів	8889	15262,5	19245,5	6373,5	71,70	3983	26,10
2. Виручка від реалізації, тис грн.	373344	470093	638817	96749	25,91	168724	35,89
2.1. Одноденна виручка від реалізації, грн.	1022,86	1287,93	1750,18	265,07	25,91	462,26	35,89
3. Оборотність оборотних активів, дні	90,44	87,66	129,38	-2,78	-3,08	41,72	47,60
3.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	4,08	0,79	0,57	-3,29	-80,59	-0,22	-27,93
3.2. Дебіторської заборгованості	77,34	74,61	116,23	-2,72	-3,52	41,62	55,78
3.3. Запасів	8,69	11,85	11,00	3,16	36,36	-0,85	-7,21
4. Число оборотів оборотних активів, раз	4,04	4,16	2,82	0,13	3,17	-1,34	-32,25
4.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	89,54	461,33	640,10	371,79	415,21	178,77	38,75
4.2. Дебіторської заборгованості	4,72	4,89	3,14	0,17	3,65	-1,75	-35,81
4.3. Запасів	42,00	30,80	33,19	-11,20	-26,67	2,39	7,77
5. Вивільнення (-), залучення (+) оборотних активів у зв'язку зі змінами їх оборотності, грн.	-3146,04	-3961,31	83303,25	-815,27	25,91	87264,56	-2202,92

Оборотні активи підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2018 році здійснювали 4,04 обороти, в 2019 році відбулось прискорення до 4,16 оборотів, а вже в 2020 році проти 2019 року відбулось уповільнення на 1,34 оборотів, що на кінець року становило – 2,82 обороти. Дані зміни свідчать про загальне погіршення ефективності використання оборотних активів підприємства та фінансового потенціалу товариства.

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2019 років потребував додаткового вивільнення оборотних активів на 3146,04 грн. та 3961,31 грн. відповідно. Вже в 2020 році аналізоване ПрАТ потребує додаткового залучення оборотних активів на суму 83303,25 грн., що свідчить про недостатність оборотних активів ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Наступним етапом оцінки ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є оцінка ефективності використання капіталу через показники оборотності, що наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Показники ефективності використання капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 р. від 2018 р.	Відхилення (+;-) 2020 р. від 2019 р.
1. Оборотно́ість капіталу, дні	872,87	928,33	1257,40	55,46	329,07
- власного капіталу	531,38	557,68	794,23	26,30	236,55
- позикового капіталу	341,49	370,65	473,63	29,16	102,98
2. Коефіцієнт оборотності капіталу, раз	0,42	0,39	0,29	-0,02	-0,10
- власного капіталу	0,69	0,65	0,46	-0,03	-0,19
- позикового капіталу	1,07	0,98	0,77	-0,08	-0,21
3. Коефіцієнт закріплення капіталу	2,39	2,54	3,44	0,15	0,90

Аналізуючи дані таблиці 2.12 відзначимо, що ефективність використання капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років загалом погіршується. Так, оборотність капіталу в 2019 році проти 2018 року уповільнилась майже на 56 днів, а в 2020 році проти 2019 року відбулось – ще на 329 дня, що на кінець ро становило – 1257,40 днів. Із загальним збільшенням вартості власного капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом усього аналізованого періоду відбулось його уповільнення на 27 днів в 2019 році та на 236 дня в 2020 році. Позиковий капітал аналізованого товариства також зазнає уповільнення на 132 дня протягом 2018-2020 років.

Зазначимо, що капітал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2018 році здійснював 0,42 обороти, а в 2020 році дане значення зменшилось до 0,29 оборотів, що свідчить про погіршення ефективності його використання. Коефіцієнт закріплення капіталу протягом 2018-2020 років збільшує своє значення з 2,39 до 3,44 в 2020 році, що є негативною тенденцією та свідчить про зниження ефективності використання капіталу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Отже, розраховані показники ефективності використання капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» свідчать про неефективне використання фінансового потенціалу товариства протягом 2018-2020 років.

Наступним етапом дослідження ефективності використання фінансового потенціалу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є оцінка ліквідності балансу. Даний етап необхідний для оцінки можливостей товариства перетворити свої активи у готівку та погасити зобов'язання. Проведемо оцінку ліквідності балансу товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки і наведемо розрахунки в таблиці 2.13.

Наведений в таблиці 2.13 баланс підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років не є ліквідними

адже, підприємство не має достатньої суми наявних грошових коштів для розрахунків з кредиторами ($A_1 \leq \Pi_1$). На кінець 2020 року недостатність найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінові зобов'язання становить 1049991 тис. грн.

Таблиця 2.13 – Показники ліквідності балансу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. (тис. грн.)

Активи	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасиви	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Надлишок (+), нестача (-) платіжних коштів у		
								2018 році	2019 році	2020 році
A ₁	1616	422	1574	Π ₁	412139	488646	1051565	- 410523 A ₁ ≤ Π ₁	- 488224 A ₁ ≤ Π ₁	- 1049991 A ₁ ≤ Π ₁
A ₂	80381	111813	295040	Π ₂	0	0	0	+ 80381 A ₂ ≥ Π ₂	+ 111813 A ₂ ≥ Π ₂	+ 295040 A ₂ ≥ Π ₂
A ₃	9749	20776	17715	Π ₃	30499	23454	57608	- 20750 A ₃ ≤ Π ₃	- 2678 A ₃ ≤ Π ₃	- 39893 A ₃ ≤ Π ₃
A ₄	899314	1266136	2682355	Π ₄	549086	887416	1892673	+ 350228 A ₄ ≥ Π ₄	+ 378720 A ₄ ≥ Π ₄	+ 789682 A ₄ ≥ Π ₄
Баланс	991724	1399516	3001846	Баланс	991724	1399516	3001846	—	—	—

Ліквідними є друга група активів товариства протягом усього аналізованого періоду. Необхідно відзначити, що ліквідність даної групи показників досягнута в результаті відсутності короткострокових кредитів у товариства.

Протягом 2018-2020 років у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» неліквідними є третя група активів. Так, в 2018 році дефіцит важко ліквідних активів товариства для покриття довгострокових зобов'язань становить – 20750 тис. грн., в 2019 році – 2678 тис. грн., а в 2020 році – 39893 тис. грн.

Відмітимо недостатність власного капіталу підприємства як для формування важко ліквідних активів так і для оборотних активів. В 2018 році важко ліквідні активи ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

перевищили власний капітал товариства на 350228 тис. грн., в 2019 році – на 378720, а в 2020 році - на 789682 тис. грн.

Для підтвердження отриманих результатів щодо неліквідного балансу аналізованого нами товариства необхідно провести розрахунок загального показника ліквідності за наступною формулою:

$$K_{\text{л}} = \frac{A_1 + 0,5A_2 + 0,3A_3}{\Pi_1 + 0,5\Pi_2 + 0,3\Pi_3} \quad (2.1)$$

Показник загальної ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр. становить:

$$K_{\text{л}}^{2018} = 0,106;$$

$$K_{\text{л}}^{2019} = 0,126;$$

$$K_{\text{л}}^{2020} = 0,144.$$

Отже, загальний коефіцієнт ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років має загальну тенденцію до збільшення, що свідчить про покращення стану ліквідності товариства. При цьому, всі розраховані значення загального коефіцієнта ліквідності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» не відповідають оптимально встановленому показнику 1, що є свідченням неліквідного стану та неефективного використання фінансового потенціалу товариства.

Останнім етапом оцінки ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є оцінка рівня його фінансової стійкості. Саме тому, проведемо розрахунок узагальнюючих показників фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та представимо їх в таблиці 2.14.

Враховуючи показники фінансової стійкості, розраховані в таблиці 2.14, ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років характеризується кризовим станом. Так, протягом 2018-2020 років у ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігається нестача власного

оборотного капіталу для формування запасів (від’ємні значення показників E_1 , E_2 , E_3).

Таблиця 2.14 – Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 р. від 2018 р.	Відхилення (+;-) 2020 р. від 2019 р.
H_1 , тис. грн.	-350228	-378720	-789682	-28492	-410962
H_2 , тис. грн.	-319729	-355266	-732074	-35537	-376808
H_3 , тис. грн.	-319729	-355266	-710826	-35537	-355560
H_4 , тис. грн.	9749	20776	17715	11027	-3061
E_1 , тис. грн.	-359977	-399496	-807397	-39519	-407901
E_2 , тис. грн.	-329478	-376042	-749789	-46564	-373747
E_3 , тис. грн.	-329478	-376042	-728541	-46564	-352499
Запас стійкості фінансового стану, днів	-317,70	-287,98	-410,56	29,73	-122,59
Надлишок (+), нестача (-) джерел фінансування на 1 грн. запасів, грн.	-33,80	-18,10	-41,13	15,70	-23,03
Характеристика фінансового стану підприємства	кризовий стан	кризовий стан	кризовий стан	X	X

Запас стійкості фінансового стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 відсутній. При цьому, протягом аналізованого періоду спостерігається нестача джерел фінансування на 1 грн. запасів у вартості -33,8 грн., -18,10 грн., -41,13 грн. відповідно. Такі результати підтверджують раніше зроблені висновки щодо недостатності власних фінансових ресурсів та не ефективного використання наявного фінансового потенціалу досліджуваного підприємства.

Для підтвердження отриманих висновків щодо нестійкого фінансового стану ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» пропонуємо провести розрахунок часткових показників фінансової стійкості (таблиця 2.15).

Таблиця 2.15 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+;-) 2019 р. від 2018 р.	Відхилення (+;-) 2020 р. від 2019 р.
Коефіцієнт автономії	0,554	0,634	0,631	0,080	-0,004
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,446	0,366	0,369	-0,080	0,004
Коефіцієнт заборгованості	0,806	0,577	0,586	-0,229	0,009
Коефіцієнт фінансування	1,240	1,733	1,706	0,492	-0,027
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,584	0,651	0,650	0,066	-0,001

Протягом 2018-2020 років у підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спостерігається загальне збільшення коефіцієнта автономії з 0,554 в 2018 році до 0,631 в 2020 році, що свідчить про покращення фінансової стійкості аналізованого товариства. При цьому, всі розраховані значення цього коефіцієнта вищі за оптимальне значення 0,5, що відповідають стійкій характеристиці підприємства. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2019 році проти 2018 року зменшився на 0,08, а в 2020 році проти 2019 року відбулось його збільшення на 0,004. Розраховані значення даного показника є нижчими за оптимально встановлене 0,4, що підтверджують фінансово стійке положення товариства. Про не стійкий фінансовий стан свідчить коефіцієнт заборгованості, який впротягом 2018-2020 років не досягає оптимального 0,5. Розраховані значення коефіцієнта фінансування протягом 2018-2020 років підтверджують висновки щодо нестійкого фінансового стану, адже оптимальне значення 1 не було досягнуто. Коефіцієнт фінансової стійкості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом аналізованого періоду збільшується з 0,584 в 2018 році до 0,65 в 2020 році, що свідчить про покращення стійкості товариства.

Проведена оцінка ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років

визначила нераціональне їх використання. Так, на не ефективне використання фінансового потенціалу вказують:

- низький рівень ділової активності товариства;
- зниження вартості прибутку та, як результат, зниження рентабельності;
- нераціональне використання основних виробничих активів;
- уповільнення оборотності оборотного капіталу товариства та потреба в додатковому залученні оборотних активів;
- неефективне використання наявного капіталу.

Дослідження ліквідності балансу визначило недостатність у господарюючого суб'єкта високоліквідних коштів та важко ліквідних активів, а загальний коефіцієнт ліквідності не досягає оптимального значення, що є свідченням погіршення ліквідності товариства та не ефективне використання його фінансових ресурсів. Проведений розрахунок узагальнюючих та часткових показників фінансової стійкості визначив, що ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 роках знаходиться не в стійкому фінансовому положенні та потребує додаткових джерел фінансування, що є свідченням недостатності фінансових ресурсів та не ефективного використання фінансового потенціалу товариства.

Висновки за розділом 2

В ході проведеного фінансово-господарського аналізу було виявлено, що підприємство ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» знаходиться в не стійкому фінансовому стані. Так, в 2020 році підприємство характеризується ефективною структурою капіталу зі значною перевагою власних джерел фінансування над позиковими, прибутковою діяльністю, нарощенням

інвестиційної нерухомості. При цьому, до негативних факторів діяльності товариства можна віднести неефективну структуру майна, недостатність оборотних активів, а особливо грошових коштів, та зниження прибутковості.

Аналіз джерел формування фінансового потенціалу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що власні джерела фінансування переважають над позиковими. Так, головним власним джерелом формування фінансового потенціалу є статутний капітал, який протягом 2019-2020 років підвищився в результаті емісії додаткових акцій. Головним позиковим джерелом формування фінансового потенціалу товариства виступають поточні зобов'язання і забезпечення, а саме отримана фінансова допомога в 2019-2020 роках від материнської компанії ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

Проведена оцінка ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років визначила нераціональне їх використання. Так, на зниження ефективності використання фінансового потенціалу вказують низький рівень ділової активності товариства; зниження вартості прибутку та, як результат, зниження рентабельності; нераціональне використання основних виробничих; уповільнення оборотності оборотного капіталу товариства та потреба в додатковому залученні оборотних активів; неефективне використання наявного капіталу; недостатність високоліквідних коштів; нестійкий фінансовий стан.

Вирішити проблему не ефективного використання наявного фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» можна шляхом удосконалення механізму управління фінансовим потенціалом господарюючого суб'єкта, що і пропонується розглянути в наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПРАТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»

3.1. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства ПРАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Проведена оцінка фінансового потенціалу ПРАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки визначила, що у досліджуваного нами товариства наявний фінансовий потенціал, але ефективність його використання є досить низькою. Для підвищення фінансового потенціалу та ефективного його використання необхідно застосовувати інструмент перспективного управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання, що підпорядковується реалізації цілей загального його розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників, системи державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури фінансового ринку та пов'язаної з цією невизначеністю - фінансової стратегії [95, с. 163].

На думку Гнип Н. О. «фінансова стратегія - один з найважливіших видів функціональних стратегій підприємства, який забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності і фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного коригування напрямків формування та використання фінансових ресурсів при змінах умов зовнішнього середовища» [17].

Фінансова стратегія підприємства, згідно зі своєю стратегічною метою, забезпечує:

- формування й ефективне використання фінансового потенціалу;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження на них фінансових ресурсів; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;

- визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій і маневрування для досягнення вирішальної переваги над ними;
- створення та підготовку стратегічних фінансових резервів;
- ранжування та поетапне досягнення цілей [74, с. 153].

З урахуванням місця фінансової стратегії у стратегічному наборі господарюючих суб'єктів виділяють наступні сутнісні її характеристики, що наведені на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Сутнісні характеристики фінансової стратегії [95, с. 163]

Фінансова стратегія підприємства охоплює питання теорії і практики формування його фінансів, планування діяльності, вирішує завдання, що забезпечують фінансову стійкість господарюючого суб'єкта в конкурентних ринкових умовах.

Механізм формування стратегії управління фінансовим потенціалом вітчизняних господарюючих суб'єктів передбачає наступні етапи **[Error! Reference source not found.]**:

1. Аналіз і виділення з загальної стратегії розвитку підприємства пріоритетних напрямків для формування стратегії управління фінансовим потенціалом.

2. Розробка першочергових орієнтирів, в основі яких лежать наступні процедури: аналіз стану внутрішнього середовища підприємства, прогнозування і аналіз фінансово-економічного стану зовнішнього середовища, пошук та виявлення сильних та слабких сторін.

3. Адаптація до умов зовнішнього середовища.

4. Визначення головних напрямків щодо формування, накопичення, розподілу ресурсів.

5. Пошук нових джерел позикових коштів.

6. Формування основних елементів стратегії управління фінансовим потенціалом, а саме: планування та контроль фінансових ресурсів, вибір відповідних фінансових інструментів, аналіз і оцінка фінансових ризиків, організаційно-правове оформлення.

7. Розробка і реалізація стратегії управління фінансовим потенціалом в рамках стратегічних планів.

8. Аналіз та контроль за стратегією управління фінансовим потенціалом.

9. Використання отриманих результатів аналізу для деталізації та конкретизації стратегічних напрямків розвитку підприємства.

Процесом розробки стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є формування сукупності цілеспрямованих управлінських рішень, що забезпечують підготовку, оцінку і реалізацію програми стратегічного фінансового розвитку товариства.

На рисунку 3.2 представлено етапи розробки стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

В цілому, процес формування стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» можна згрупувати у три блоки: розробка, реалізація та контроль.

Найбільш важливим етапом є етап розробки фінансової стратегії управління фінансовим потенціалом товариства, адже він містить найбільше кроків, які включають визначення цілей та періоду, оцінка внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності товариства, комплексну оцінку стану підприємства, визначення стратегічних цілей, цільових завдань та нормативів, а також вибір з поміж альтернативних варіантів найбільш раціональний та реалістичний.

Стратегія управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»	
1 Етап	Визначення головної цілі стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
2 Етап	Визначення періоду реалізації стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
3 Етап	Аналіз факторів зовнішнього середовища та нейтралізація їх впливу на діяльність товариства
4 Етап	Аналіз внутрішнього фінансового середовища діяльності товариства
5 Етап	Комплексна оцінка фінансової позиції товариства
6 Етап	Визначення необхідних інструментів для розроблення стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
7 Етап	Визначення стратегічних цілей фінансової діяльності товариства
8 Етап	Формування цільових завдань діяльності товариства
9 Етап	Визначення цільових нормативів діяльності товариства
10 Етап	Визначення основних фінансових рішень для досягнення головних фінансових цілей товариства
11 Етап	Розроблення варіантів стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
12 Етап	Оцінювання та вибір оптимального варіанта стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
13 Етап	Деталізація вибраного варіанта стратегії управління фінансовим потенціалом товариства
14 Етап	Оформлення та затвердження стратегії управління фінансовим потенціалом товариства, як документа та доведення його до виконавців
15 Етап	Організація контролю за виконанням розробленої стратегії управління фінансовим потенціалом товариства

Рисунок 3.2 – Стратегія управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» [складено автором на основі 95]

Оскільки фінансовий потенціал товариства зумовлює перспективи його розвитку та забезпечує виконання загальної фінансової стратегії підприємства, тому постає гостра необхідність у виявленні взаємозв'язку стратегічних цілей і фінансових стратегічних цілей. Так, Пузирьова П.В. наводить авторський підхід до поєднання сформульованих ключових фінансових стратегій, які різняться своїм складом, і матриці, яка базується на визначених рівнях фінансового потенціалу підприємств та стратегічних фінансових цілях, завдяки чому можна здійснити позиціонування підприємств на матриці, що наведена в таблиці 3.3.

Відзначимо, що остаточне визначення та вибір раціональної фінансової стратегії управління фінансовим потенціалом товариства відбувається на основі аналізу низки чинників, таких як: ризик, знання минулих стратегій, реакція на власників, чинник часу.

Введення даного підходу в діяльності потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» дозволить розподілити проміжки діяльності товариства у визначених площинах матриці з вибором найбільш адекватної фінансової стратегії у відповідності до рівня його фінансового потенціалу, можливості формування, використання та стратегічного бачення.

Саме тому, вибір ключових фінансових стратегій управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» повинен здійснюватись в контексті поєднання досягнутого рівня фінансового потенціалу товариства з фінансовими стратегічними цілями за умови врахування факторів впливу на них.

Необхідність розробки стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» пояснюється тим, що товариству потрібно адаптуватися як до зовнішніх сприятливих факторів діяльності, так і до загроз, виявити альтернативні варіанти розвитку і розробити ефективну стратегію адаптовану до умов навколишнього середовища.

До стратегічного аспекту в управлінні розвитком фінансового потенціалу підприємства можна віднести об'єктивну необхідність в особливому стратегічному аналізі як спеціалізованому аналізі змін зовнішнього середовища підприємства, а також особливий механізм прийняття і реалізації адекватних управлінських рішень через організаційне забезпечення управління фінансовим потенціалом підприємств [74, с. 155].

Таблиця 3.1 – Матриця ключових фінансових стратегій [74, с. 154]

Рівні фінансового потенціалу \ Стратегічні фінансові цілі	Зростання доходів підприємства	Поліпшення та оптимізація структури джерел доходів, розробка і впровадження нових фінансових інструментів	Виділення пріоритетних зон фінансування діяльності підприємства
Високий	Підприємство виходить з кризового стану. При забезпеченні позитивних тенденцій зміни фінансово-господарського стану в майбутньому стане реальною можливістю покращення управління фінансовим потенціалом підприємства	Достатньо успішна діяльність. Однак, не всі можливості розвитку фінансового потенціалу задіяні. Стабільна і динамічна діяльність забезпечить можливість досягнення максимального ефекту	Успішна діяльність з реальними можливостями подальшого розвитку фінансового потенціалу. Необхідно лише утриматись у досягнутому стані
Середній	Забезпечення стабільності розвитку фінансового потенціалу дозволить підприємству підвищити свій стан. Чим вищими будуть темпи росту, тим швидше відбудеться покращення діяльності	Нестабільний фінансовий стан. Підприємство балансує між небезпекою опинитись в погіршеному фінансовому становищі з низьким рівнем фінансового потенціалу	Задовільний фінансовий стан, на який однаково негативно впливає нестабільний стан розвитку фінансового потенціалу. Усунення причин, які зумовлюють нестабільність розвитку, дозволяє зберегти положення в матриці
Низький	Підприємство знаходиться в кризовому стані. Для покращення ситуації необхідна комплексна система фінансово-господарського оздоровлення. Потрібно досягти приросту результатів фінансової і господарської діяльності	Старіюче підприємство. Необхідно не допустити суцільного погіршення, досягаючи стабільно зростаючої тенденції розвитку. Доцільною є спроба виходу на нові сегменти ринку і розвиток технічних нововведень	Підприємство досягло меж розвитку. Перспективною можна вважати орієнтацію виробництва, вихід на нові ринки збуту, проведення маркетингової політики, яка може не допустити погіршення стану

На наступному етапі реалізації вибраної стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» необхідно конкретизувати цілі у межах оперативного та тактичного планування.

Реалізація фінансової стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» потребує постійного контролю на оперативному і стратегічному рівні. Контроль за реалізацією фінансової стратегії проводиться з метою забезпечення прибутковості, стійкості і ліквідності товариства у короткостроковому періоді та з метою забезпечення зростання і підтримування позитивного іміджу (або виходу із кризи) у довгостроковому періоді.

Результати діяльності аналізованого нами товариства безпосередньо залежать від ефективності вжитих заходів і вибору чи неприйняття визначених стратегій. Тому, доповнити стратегію управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» необхідно ще й матрицею результатів дій керівництва для оцінки рівня ефективності управління (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Матриця результатів, одержаних з урахуванням виду дій і стратегій [74, с. 155]

Види дій	Визначення стратегія	Невизначена стратегія
Ефективні дії керівництва	Визначена стратегія й ефективні дії призвели до успіху в минулому, і забезпечать успіх у майбутньому	Невизначена стратегія, але ефективні дії призвели до успіху в минулому, однак успіх у майбутньому ставиться під сумнів
Неефективні дії керівництва	Визначена стратегія, але неефективні дії іноді спрацьовували в минулому, проте в майбутньому очікується посилення конкуренції	Невизначена стратегія й неефективні дії призвели до невдачі в минулому. Такий же результат очікується і у майбутньому

Отже, управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» багато в чому залежить від правильності сформованої стратегії управління фінансовим потенціалом, яка в свою чергу є основою для ефективної фінансової діяльності товариства, а також важливим чинником забезпечення його конкурентоспроможності у перспективі.

Впровадження в діяльність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» стратегії управління фінансовим потенціалом буде сприяти уникненню або мінімізації ризиків в процесі господарської діяльності, а також сприяти забезпеченню фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

3.2. Розширення методичного інструментарію оцінки фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Відповідно до розробленої стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на третьому етапі відбувається комплексна оцінка фінансової позиції підприємства. Так, даний етап передбачає дослідження сукупного фінансового потенціалу досліджуваного товариства, що пропонується здійснювати з використанням методів інтегральної оцінки.

Варто зазначити, проведений аналіз рівня формування та ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в другому розділі роботи не дав можливості комплексно оцінити рівень фінансового потенціалу, адже деякі результати були суперечні. Саме тому, розширення інструментарію проведення оцінки фінансового потенціалу товариства з використанням інтегральних методик, дозволить не тільки отримати характеристику рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», а і спростити та прискорити розрахунки для швидкого реагування на негативні фактори впливу.

Методологічний підхід щодо оцінки фінансового потенціалу підприємства та визначення рівня ефективності управління ним визначається тим, яка економічна модель стане основою цих процесів. Спочатку, необхідно визначити фундаментальну теоретичну модель, котра здатна окреслити

особливості процесів і процедур різностороннього прояву фінансового потенціалу. Така модель повинна відповідати наступним вимогам:

- відповідність базовим категоріям сучасної економічної теорії;
- адекватність процесам і процедурам вимірювання;
- наочність і об'ємність, тобто можливість графічного та просторового представлення;
- варіабельність, яка допускає динамічний підхід до моделі;
- прогностичність як здатність визначення можливих наслідків проведених перетворень моделі [18].

На нашу думку, розширення методичного інструментарію оцінки фінансового потенціалу необхідно на основі використання методики розробленої Гривківською О. В. та Мельником І. І. [21]

Дана методика проводиться на основі послідовного виконання наступних етапів:

- збір вихідної інформації, яка характеризує фінансову діяльність товариства;
- вибір та розрахунок головних показників, що характеризують рівень фінансового потенціалу товариства;
- визначення порогових значень обраних коефіцієнтів та їх розрахунок;
- віднесення розрахованих показників до того чи іншого типу фінансової стійкості та рівня фінансового потенціалу товариства;
- присвоєння бального значення відповідно до визначеного типу фінансового потенціалу;
- розрахунок інтегрального показника рівня фінансового потенціалу підприємства.

Так, на першому етапі збору необхідної фінансової інформації основним джерелом наповнення бази є оприлюднена на офіційному сайті товариства фінансова звітність.

Другий етап вибору головних показників, що характеризують рівень фінансового потенціалу товариства передбачає визначення найбільш вагомих коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість, рентабельність, платоспроможність та ліквідність товариства.

Розраховані значення обраних фінансових показників, на останньому етапі даної методики інтегральної оцінки рівня фінансового потенціалу товариства, відносяться за наступними характеристиками підприємства:

- 1) високий рівень фінансового потенціалу та абсолютний тип фінансової стійкості;
- 2) середній рівень фінансового потенціалу та нормальний тип фінансової стійкості;
- 3) низький рівень фінансового потенціалу підприємства з нестабільним типом фінансової стійкості;
- 4) критичний рівень фінансового потенціалу з кризовим типом фінансової стійкості.

Гривківська О. В. та Мельник І. І. пропонують проводити оцінку рівня фінансового потенціалу підприємства на основі розрахунку та ранжування наступних показників (таблиця 3.3).

На п'ятому етапі проведення оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства відбувається присвоєння бального значення показника відповідно до рівня його фінансового потенціалу. Так, якщо окремий показник має високий рівень йому присвоюється 4 бали, якщо середній – 3, низький – 2 та критичний – 1 бал.

На останньому етапі відбувається інтерпретація отриманих результатів шляхом сумування всіх отриманих бальних значень та переведення їх у відповідні характеристики сукупного фінансового потенціалу підприємства за наступною шкалою:

- 10–19 балів – критичний рівень фінансового потенціалу підприємства;
- 20–29 балів – низький рівень фінансового потенціалу підприємства;

- 30–39 балів – середній рівень фінансового потенціалу підприємства;
- 40 і більше — високий рівень фінансового потенціалу підприємства.

Таблиця 3.3– Показники інтегральної оцінки фінансового потенціалу товариства за фінансовими показниками [21]

Показник	Високий рівень ФП	Середній рівень ФП	Низький рівень ФП	Критичний рівень ФП
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,25-0,5	0,1-0,25	<0,1
Коефіцієнт забезпеченості активів власними коштами	>0,1	0,025-0,05	0,01-0,025	<0,0
Коефіцієнт маневреності	>0,4	0,2-0,4	0,1-0,2	<0,1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,3	0,1-0,2	0,05-0,1	<0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,7	0,5-0,7	0,3-0,5	<0,3
Коефіцієнт загальної ліквідності	>1,5	0,5-1	0,25-0,5	<0,25
Рентабельність сукупних активів	>0,1	0,05-0,1	0,025-0,05	<0,025
Рентабельність власного капіталу	>0,15	0,05-0,15	0,01-0,05	<0,01
Рентабельність продаж	>0,1	0,025-0,1	0,01-0,025	<0,01

Відповідно до отриманого інтегрального показника фінансового потенціалу підприємства відбувається інтерпретація та короткий опис діяльності підприємства відповідно до таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Характеристика рівнів фінансового потенціалу виробничих підприємств

Рівень фінансового потенціалу підприємства	Коротка характеристика
Високий рівень фінансового потенціалу	Діяльність підприємства прибуткова. Фінансове становище стабільне
Середній рівень фінансового потенціалу	Діяльність підприємства прибуткова, однак фінансова стабільність багато в чому залежить від змін зовнішньому та внутрішньому середовищі
Низький рівень фінансового потенціалу	Підприємство фінансово нестабільне
Критичний рівень фінансового потенціалу	Підприємство збиткове, фінансово нестабільне, близьке до банкрутства

Отже, проведемо оцінку сукупного рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки за даною інтегральною методикою (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Показники інтегральної оцінки фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	абсолютне	бальне	абсолютне	бальне	абсолютне	бальне
Коефіцієнт автономії	0,554	4	0,634	4	0,631	4
Коефіцієнт забезпеченості активів власними коштами	-3,460	1	-2,664	1	-0,244	1
Коефіцієнт маневреності	-0,322	1	-0,254	1	-0,384	1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	1	0,001	1	0,001	1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,201	1	0,230	1	0,287	1
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,224	1	0,273	2	0,304	2
Рентабельність сукупних активів	0,012	1	0,007	1	0,002	1
Рентабельність власного капіталу	0,020	2	0,012	2	0,004	1
Рентабельність продаж	0,030	3	0,018	2	0,008	1
Інтегральний показник		15		15		13

Отримані значення інтегральних показників фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років зменшуються. В 2018 та 2019 роках даний інтегральний показник становив – 15 балів, а в 2020 році проти 2019 року відбулось його зменшення на 2 бали, що становило – 13 балів. Так, розраховані значення інтегральних показників фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки відповідають критичному рівню фінансового потенціалу та нестійкому типу фінансової стійкості.

На основі проведених розрахунків побудуємо криві фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки (рисунок 3.3 -3.5).

Крива фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018 рік має наступний вигляд:

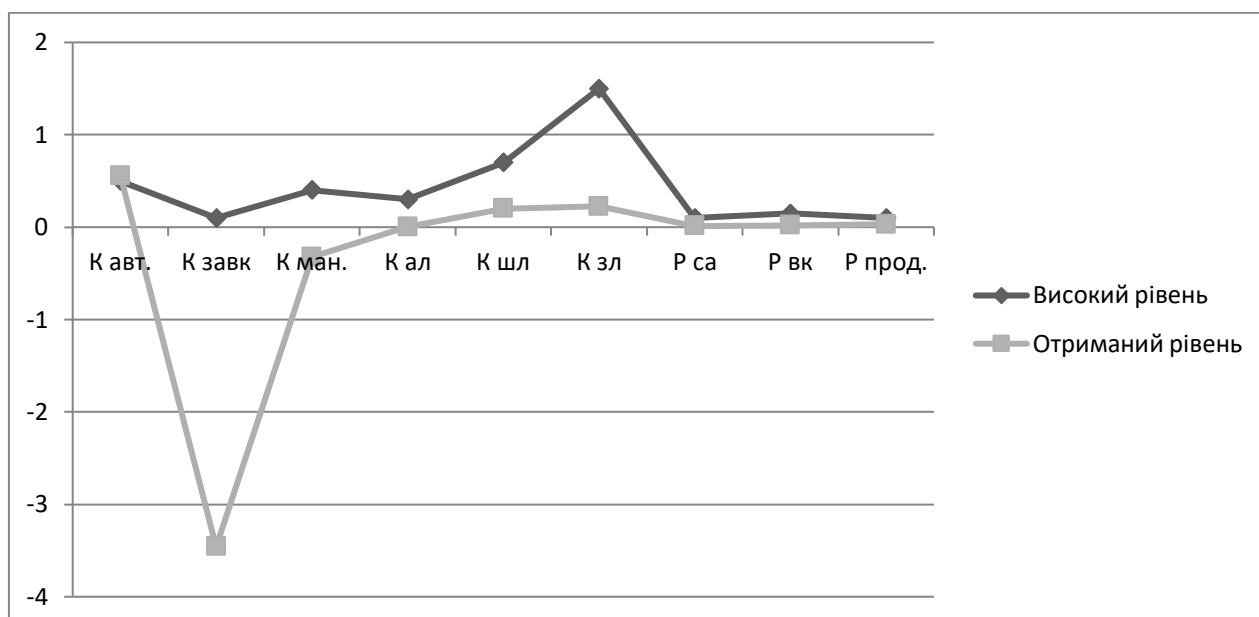

Рисунок 3.3 – Крива фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за фінансовими показниками за 2018 року

Аналізуючи дані рисунка 3.3 можна сказати наступне. Факторами зниження рівня фінансового потенціалу досліджуваного товариства в порівнянні з нормативними значеннями характерними високому рівню фінансового потенціалу товариства-еталону є всі показники окрім коефіцієнта автономії та показника рентабельності продажів.

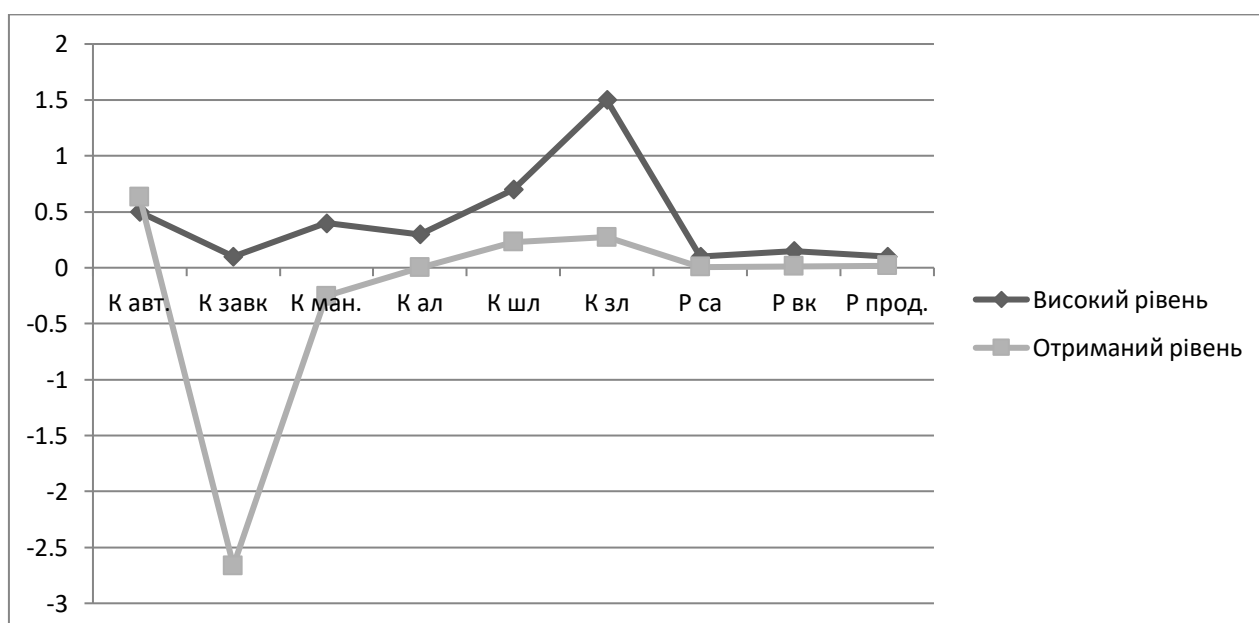

Рисунок 3.4 – Крива фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за фінансовими показниками за 2019 року

Аналізуючи дані рисунка 3.4 відзначимо, що факторами зниження рівня фінансового потенціалу досліджуваного товариства є всі показники окрім коефіцієнта автономії. Такі ж висновки стосуються і значень оціночних показників 2020 року (рисунок 3.5).

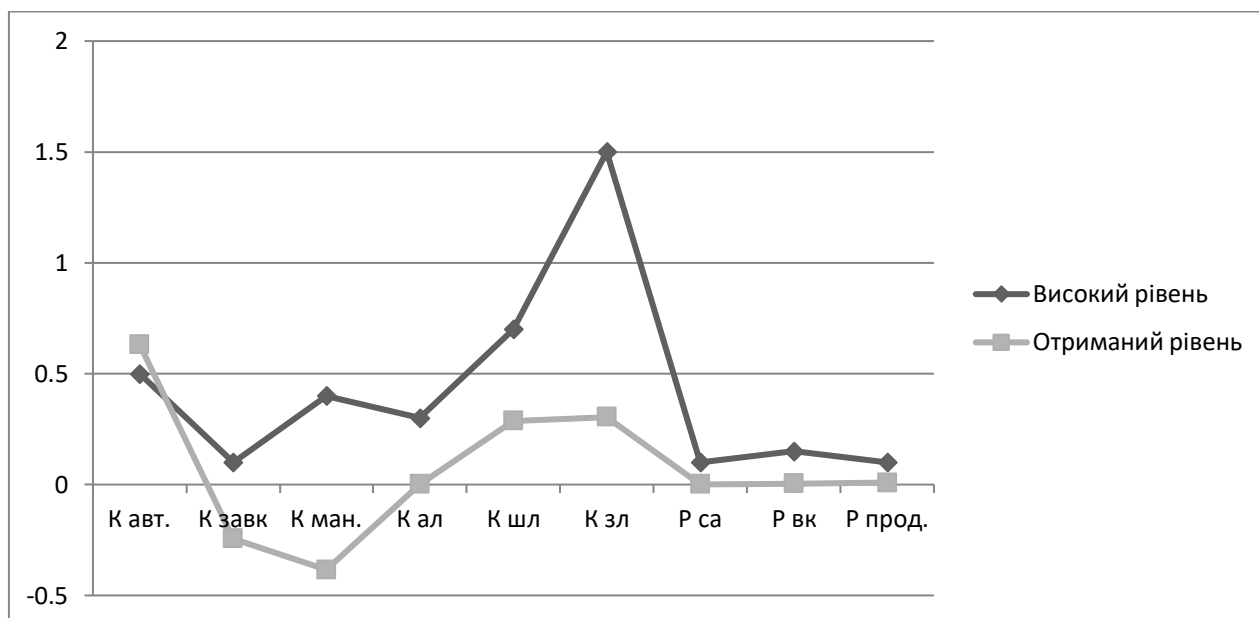

Рисунок 3.5 – Крива фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за фінансовими показниками за 2020 року

Найбільше на зниження рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в 2020 році вплинули коефіцієнт маневреності та коефіцієнт забезпеченості власними коштами. Таким чином, підвищення фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» в майбутньому періоді можливе при систематичній роботі товариства над:

- підвищенням рівня рентабельності товариства, а отже, і отриманого рівня прибутку;
- підвищення рівня ліквідності, що можливе через проведення політики забезпечення ефективної структури активів та відповідності до рівня поточних зобов'язань товариства;
- наявності власного оборотного капіталу.

Відзначимо, що ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» перевищило оптимально встановлене значення товариства-еталону з високим рівнем фінансового потенціалу протягом 2018-2020 років за показником автономії. Тому, головними позитивним чинником впливу на фінансовий потенціал ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є висока вартість частка власного капіталу товариства.

Отже, розширення методичного інструментарію аналізу фінансового потенціалу товариства на основі використання інтегрального показника дала можливість не тільки визначити динаміку рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки, а і головні фактори позитивного і негативного впливу на його рівень для можливості подальшої розробки управлінських дій з метою підвищення як фінансового потенціалу товариства так і його фінансового становища.

3.3. Оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства на основі методів кваліметрії

В сучасних умовах господарювання вітчизняних товариств актуальності набуває досягнення ними максимального ефекту від фінансово-господарської діяльності. Саме тому, розроблена стратегія управління фінансовим потенціалом підприємства на п'ятому етапі комплексної оцінки фінансового становища товариства повинна завершуватись оцінкою ефективності системи управління фінансовим потенціалом. Дослідження ефективності системи управління можна провести за допомогою наукових принципів кваліметрії – науки про вимірювання якості об'єктів.

Зародження кваліметрії як науки здійснювалось як зародження методів кількісного оцінювання якості продукції (від латинського «квалі» – якість та

древньогрецького «метрїо» – вимірювати), предметом якої є властивості товару. Але поява її була обумовлена впливом двох основних факторів. По-перше, появою в першій половині ХХ ст. в розвинених в економічному відношенні країнах численних емпіричних методик кількісної оцінки якості (головним чином – якості продукції). І, по-друге, необхідністю теоретичного обґрунтування, а також підвищення точності і надійності цих методик [36, с. 19].

Кваліметричні методи спершу знайшли своє використання у виробничій сфері, де ефективність роботи будь-якого підприємства передусім визначається якістю створеної продукції. Сьогодні комплексні кількісні оцінки якості все більше використовуються в різних сферах життєдіяльності. Нині основні наукові категорії, що відносяться не тільки до технічних, а й до природничих і навіть гуманітарних наук, все більш починають піддаватися спочатку формалізації, а потім – і кількісному визначенню. Зараз же, кваліметрія – інструмент підвищення ефективності будь-якої роботи [2, с. 21].

Застосування методів кваліметрії на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» допоможе провести кількісне вимірювання якісних характеристик, а саме процесу управління фінансовим потенціалом товариства.

Проведений, в другому розділі кваліфікаційної роботи, аналіз ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки визначив його не ефективність. Саме тому, вирішити проблему не ефективного процесу управління фінансовим потенціалом товариства можна шляхом розробки факторно-критеріальної моделі оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом на основі методів кваліметрії.

Як зазначає Азгальдов Г.Г. «кваліметрія передбачає структурування об'єкта вивчення (об'єкт у цілому - перший рівень спільності), поділ його на складові частини (другий рівень), які у свою чергу поділяються на частини (третій рівень) і т. д. При цьому виходить ієрархічна система, що зазвичай

відбивається схемою чи таблицею. Далі виробляється оцінка експертами або іншим шляхом вимірювання кожної складової та встановлення її вагомості (важливості) й, нарешті, поєднання цих оцінок за певними правилами в загальну оцінку об'єкта» [2].

Педченко Н. С. у своїй праці [65] розробила факторно-критеріальну модель оцінювання стану фінансового потенціалу підприємств і організацій споживчої кооперації (на прикладі Полтавської ОСС). Так як, під фінансовим потенціалом підприємств і організацій споживчої кооперації Педченко Н. С. розуміє «комплексний феномен господарської практики» [65], то запропоновано поєднання ресурсного, інституціонального та результативного підходів.

Як наголошує Педченко Н. С. «кваліметрія в даному випадку буде спрямована на визначення здатності фінансового потенціалу підприємств і організацій споживчої кооперації забезпечувати гармонійну відповідність етапам життєвого циклу та на цій основі довгостроковий розвиток, маючи в розпорядженні достатні фінансові ресурси, використовуючи сприятливі спроможності та застосовуючи новації» [65, с. 47]. Отже, основними критеріями є: критерій ефективності формування і використання фінансових ресурсів, критерій реалізації сприятливих спроможностей, критерій використання інновацій.

Наведемо факторно-критеріальну модель оцінювання стану фінансового потенціалу підприємств і організацій споживчої кооперації за Педченко Н.С. на рисунку 3.6.

Виділення трьох елементів дослідження рівня фінансового потенціалу товариств як системи «ресурси-спроможності-інновації» забезпечить комплексне дослідження рівня ефективності системи управління фінансовим потенціалом підприємства. Дана факторно-критеріальна модель може бути використана при дослідженні ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Рисунок 3.6 – Факторно-критеріальна модель оцінювання стану фінансового потенціалу підприємств і організацій споживчої кооперації [65, с. 47]

Пропонуємо адаптувати наведену модель оцінювання фінансового потенціалу для досліджуваного нами ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», шляхом розширення складових третього рівня. При цьому, критерії другого рівня пропонується залишити незмінними – «ресурси-спроможність-інновації».

Розширити критерій другого рівня «ефективність формування і використання фінансових ресурсів» пропонується на основі наступного елементу третього рівня: «ефективність методу комплексної оцінки фінансових ресурсів підприємства».

Вибір методу оцінки рівня фінансового потенціалу є досить важливим елементом впливу на ефективність всієї системи управління. Так, запровадження в систему оцінки методів інтегральної аналізу рівня фінансового потенціалу товариства, що комплексно оцінюють стан формування та ефективність використання фінансового потенціалу, ще й до цього швидкі у використанні, а результати повністю відповідають дійсності – дозволить швидше реагувати на зміни в рівні фінансового потенціалу товариства, що в свою чергу підвищить ефективність управління фінансовим потенціалом.

Узагальнюючи вище наведені доповнення до третього рівня критерію ефективності формування та використання фінансових ресурсів, схематично зобразимо факторно-критеріальну модель оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на рисунку 3.7.

Розглянемо процедуру розрахунку факторно-критеріальної моделі оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Абсолютний показник ефективності управління фінансовим потенціалом товариства (P) визначається сумою факторів:

$$P = \sum_{i=1}^3 m_i F_i, \quad (3.1)$$

де $i = 1 \dots 3$ – кількість факторів,

m_i – вагомість i -го фактору (визначається експертним методом, $m_i = 0 \dots 1$, з

умовою нормування $\sum_{i=1}^3 m_i = 1$);

F_i – i -ий фактор, що впливає на інтегральний стан ефективності управління та визначається станом окремих складових ефективності управління фінансовим потенціалом та їх взаємоузгодженістю.

Рисунок 3.7 – Факторно-критеріальна модель оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» [розроблено автором на основі 65]

При цьому, кожен з факторів F_i (три критерії ефективності управління фінансовим потенціалом другого рівня) характеризується сумою критеріїв третього рівня, які мають відповідні коефіцієнти проявлення K_i :

$$F_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n K_i \quad (3.2)$$

З урахуванням наведених факторів на рисунку 3.7 і формул 3.1 та 3.2 маємо наступну формулу розрахунку показника ефективності управління фінансовим потенціалом товариства:

$$P = m_1 \left(\frac{K_1 + \dots + K_4}{4} \right) + m_2 \left(\frac{K_5 + \dots + K_7}{3} \right) + m_3 \left(\frac{K_8 + \dots + K_{10}}{3} \right) \quad (3.3)$$

Розробка факторно-критеріальної моделі оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» передбачає визначення експертами вагомості критеріїв другого рівня шляхом їх ранжування. Для цього, в якості експертів було обрано співробітників фінансового відділу та бухгалтерії ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». З методів експертних оцінок було використано метод оцінної класифікації та метод бальних оцінок. Для оцінки показників третього рівня (K) використаємо наступну шкалу:

$0 < K \leq 0,25$ – недостатній рівень;

$0,25 < K \leq 0,5$ – задовільний рівень;

$0,5 < K \leq 0,75$ – достатній рівень;

$0,75 < K \leq 1$ – високий рівень.

Після обробки даних групового експертного дослідження та зведення їх до єдиної системи обчислення, отримано такі показники вагомостей критеріїв третього рівня та значущості показників другого рівня (таблиця 3.5). В даній таблиці розраховано інтегральний показник ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

Результати розрахунків засвідчують, що ефективність управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складає 0,4751, що відповідає задовільному рівню. Такий результат свідчить проте, що механізм управління фінансовим потенціалом товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» характеризується недосконалістю і потребує покращень.

Таблиця 3.5 – Модель кваліметричного підходу до оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Фактор	Ранжування факторів за їх вагомістю	Показники	Вагомість показника
Критерій ефективності формування і використання фінансових ресурсів (m ₁)	0,45	Наявність фінансових ресурсів, їх достатність, позитивна динаміка до нарощення (K ₁)	0,75
		Ефективне використання фінансових ресурсів, дотримання нормативів, позитивна динаміка до підвищення (K ₂)	0,25
		Ефективність методу комплексної оцінки фінансових ресурсів підприємства (K ₃)	0,5
		Наявність резервів, можливість їх використання (K ₄)	0,5
Критерій реалізації сприятливих спроможностей (m ₂)	0,3	Наявність здатності, можливості та здібності приймати ефективні управлінські рішення (K ₅)	0,5
		Ідентифікація факторів зовнішнього середовища та врахування його впливу (K ₆)	0,5
		Відповідність етапам життєвого циклу та можливість реалізація прийнятого управлінського рішення (K ₇)	0,25
Критерій використання інновацій (m ₃)	0,25	Створення і використання новацій у вигляді нових знань, нетрадиційних підходів, нестандартних рішень (K ₈)	0,5
		Наявність новацій в економічну культуру, спрямованих на забезпечення оптимальної взаємодії соціальної діяльності і зовнішнього ринкового середовищ (K ₉)	0,5
		Спрямованість новацій на збереження місії підприємства та дотримання основних функцій (K ₁₀)	0,5
Інтегральний показник ефективності управління ФП			0,4751

Відзначимо, що найменші значення експертних оцінок отримали наступні критерії третього рівня:

— «ефективне використання фінансових ресурсів, дотримання нормативів, позитивна динаміка до підвищення» зі значенням – 0,25, що відповідає недостатньому рівню. І дійсно, проведена в другому розділі роботи оцінка ефективності використання фінансового потенціалу товариства показала його не ефективне використання;

— «відповідність етапам життєвого циклу та можливість реалізація прийнятого управлінського рішення» – 0,25, що на думку експертів є недостатнім.

Отже, приділення значної уваги розробці дій щодо підвищення ефективності використання фінансового потенціалу товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» не лише покращить рівень фінансового потенціалу товариства, а і системи його управління.

Критерій «відповідність етапам життєвого циклу та можливість реалізація прийнятого управлінського рішення» знаходить повне відображення в запропонованій стратегії управління фінансовим потенціалом при виборі варіантів стратегій.

Розроблена факторно-критеріальна модель оцінки ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» дозволила провести оцінку якісних характеристик ефективності організації управління фінансовими ресурсами підприємства та визначити можливості щодо його покращення.

Доповнення п'ятого етапу «Комплексна оцінка фінансового становища товариства» розробленої стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» на основі факторно-критеріальної оцінки ефективності управління дозволить не тільки виявити рівень ефективності проведеного управління фінансовим потенціалом товариства, а і визначити фактори позитивного і негативного впливу на нього, що в результаті стане основою для удосконалення процесу управління.

Висновки за розділом 3

Основним напрямом підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» є розроблена стратегія управління фінансовим потенціалом товариства. Стратегія управління фінансовим потенціалом досліджуваного товариства згрупована у три блоки: розробка, реалізація та контроль, а також проходить в п'ятнадцять етапів. Впровадження в діяльність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» стратегії управління фінансовим потенціалом буде сприяти уникненню або мінімізації ризиків в процесі господарської діяльності, а також сприяти забезпеченню фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Запропоновано п'ятий етап стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» проводити з використанням інтегральних методів оцінки рівня фінансового потенціалу. Так, значення інтегральних показників фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки відповідають критичному рівню фінансового потенціалу та нестійкому типу фінансової стійкості, що підтвердили результати проведеної в другому розділі роботи оцінки фінансового потенціалу досліджуваного товариства. Побудовано криві фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки, що наочно показали головні фактори позитивного та негативного впливу на інтегральний показник фінансового потенціалу товариства. Результатом проведеного інтегральної оцінки рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» стало визначення напрямів роботи щодо підвищення рівня фінансового потенціалу, а саме: підвищенням рівня рентабельності товариства, а отже, і отриманого рівня прибутку; підвищення рівня ліквідності, що можливе через проведення політики забезпечення ефективної структури активів та відповідності до рівня поточних зобов'язань товариства; наявності власного оборотного капіталу.

Запропоновано включити до стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» оцінку ефективності процесу управління фінансовим потенціалом. На основі методів кваліметрії розроблено факторно-критеріальну модель ефективності управління фінансовим потенціалом досліджуваного нами товариства, що дозволяє виявити рівень ефективності проведеного управління та визначити фактори позитивного і негативного впливу на нього. Результати розрахунків факторно-критеріальної моделі визначили, що ефективність управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складає 0,4751 і відповідає задовільному її рівню. Такий результат свідчить про те, що механізм управління фінансовим потенціалом товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» характеризується недосконалістю і потребує покращень.

Впровадження стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спрямованої на підвищення ефективності механізму управління та рівня фінансового потенціалу товариства дасть можливість не тільки здійснити оцінку ефективності та якості роботи всього механізму управління, а також прискорити та спростити процес аналізу фінансового потенціалу товариства, підвищити його рівень, і як результат, покращити фінансово-господарське становище на конкурентному ринку.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі «Управління фінансовим потенціалом підприємства» вирішено важливе науково - практичне завдання, суть якого полягає у пошуку напрямів підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен».

На підставі отриманих у кваліфікаційній роботі результатів можна зробити наступні висновки.

На основі узагальнення наукових підходів, сформувало власне бачення сутності поняття «фінансовий потенціал підприємства» як сукупності наявних та потенційних фінансових ресурсів і можливостей підприємства, що можуть бути використані на досягнення ефективності та прибутковості діяльності підприємства шляхом своєчасної адаптації до мінливості зовнішніх та внутрішніх факторів впливу.

Окреслено суть поняття «управління фінансовим потенціалом підприємства» як цілеспрямованої роботи в плануванні, організації та контролі забезпеченості господарюючого суб'єкта необхідними фінансовими ресурсами для ведення виробничо-господарської діяльності націленої на реалізацію основної мети та завдань підприємства, а також досягнення ним абсолютних рівнів ліквідності та фінансової стійкості. Визначено основні стадії управління фінансовим потенціалом та розкрито сутність основних принципів організації управління фінансовим потенціалом підприємства.

Наведено методологію оцінки фінансового потенціалу підприємства, що проводиться на основі двох напрямків: оцінка джерел формування фінансових ресурсів підприємства та оцінка ефективності їх використання. Перший напрям оцінки фінансового потенціалу передбачає аналіз джерел формування фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта на основі дослідження структури та динаміки власного, позикового та оборотного капіталів, а також власного оборотного капіталу. Другий напрям оцінки фінансового потенціалу –

оцінка напрямів використання фінансових ресурсів підприємства – передбачає дослідження динаміки чистого прибутку господарюючого суб'єкта та розрахунок показників рентабельності, аналіз ефективності використання основних та оборотних фондів, оцінку ліквідності балансу господарюючого суб'єкта, розрахунок зведених показників фінансової стійкості, оцінку ділової активності на основі показників оборотності.

Проведено фінансово-господарський аналіз підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», що знаходиться в не стійкому фінансовому стані. В 2020 році підприємство характеризується ефективною структурою капіталу зі значною перевагою власних джерел фінансування над позиковими, прибутковою діяльністю, нарощенням інвестиційної нерухомості. Негативними факторами діяльності товариства є: неефективна структура майна, недостатність оборотних активів, а особливо грошових коштів, та зниження прибутковості.

Аналіз джерел формування фінансового потенціалу підприємства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» показав, що власні джерела фінансування переважають над позиковими. Головним власним джерелом формування фінансового потенціалу є статутний капітал, який протягом 2019-2020 років підвищився в результаті емісії додаткових акцій. Головним позиковим джерелом формування фінансового потенціалу товариства виступають поточні зобов'язання і забезпечення, а саме отримана фінансова допомога в 2019-2020 роках від материнської компанії ДП «Кондитерська корпорація «Рошен».

Проведено оцінку ефективності використання фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» протягом 2018-2020 років, яка визначила нераціональне їх використання. На зниження ефективності використання фінансового потенціалу вказують низький рівень ділової активності товариства; зниження вартості прибутку та, як результат, зниження рентабельності; нераціональне використання основних виробничих;

уповільнення оборотності оборотного капіталу товариства та потреба в додатковому залученні оборотних активів; неефективне використання наявного капіталу; недостатність високоліквідних коштів; нестійкий фінансовий стан.

Розроблено стратегію управління фінансовим потенціалом товариств, як основний напрям підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» Стратегія управління фінансовим потенціалом досліджуваного товариства згрупована у три блоки: розробка, реалізація та контроль, а також проходить в п'ятнадцять етапів. Впровадження в діяльність ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» стратегії управління фінансовим потенціалом буде сприяти уникненню або мінімізації ризиків в процесі господарської діяльності, а також сприяти забезпеченню фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

Запропоновано використання інтегральних методів оцінки рівня фінансового потенціалу під час проведення п'ятого етапу стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Значення інтегральних показників фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки відповідають критичному рівню фінансового потенціалу та нестійкому типу фінансової стійкості, що підтвердили результати проведеної в другому розділі роботи оцінки фінансового потенціалу досліджуваного товариства. Побудовано криві фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» за 2018-2020 роки, що наочно показали головні фактори позитивного та негативного впливу на інтегральний показник фінансового потенціалу товариства. Результатом проведеного інтегральної оцінки рівня фінансового потенціалу ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» стало визначення напрямів роботи щодо підвищення рівня фінансового потенціалу, а саме: підвищенням рівня рентабельності товариства, а отже, і отриманого рівня прибутку; підвищення рівня ліквідності, що можливе через проведення

політики забезпечення ефективної структури активів та відповідності до рівня поточних зобов'язань товариства; наявності власного оборотного капіталу.

Запропоновано включити до стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» оцінку ефективності процесу управління фінансовим потенціалом. На основі методів кваліметрії розроблено факторно-критеріальну модель ефективності управління фінансовим потенціалом досліджуваного нами товариства, що дозволяє виявити рівень ефективності проведеного управління та визначити фактори позитивного і негативного впливу на нього. Результати розрахунків факторно-критеріальної моделі визначили, що ефективність управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» складає 0,4751 і відповідає задовільному її рівню. Такий результат свідчить про те, що механізм управління фінансовим потенціалом товариства ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» характеризується недосконалістю і потребує покращень.

Впровадження стратегії управління фінансовим потенціалом ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» спрямованої на підвищення ефективності механізму управління та рівня фінансового потенціалу товариства дасть можливість не тільки здійснити оцінку ефективності та якості роботи всього механізму управління, а також прискорити та спростити процес аналізу фінансового потенціалу товариства, підвищити його рівень, і як результат, покращити фінансово-господарське становище на конкурентному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абалкин Л. М. Диалектика социалистической экономики / Л. М. Абалкин. – М., 1981. – 351 с.
2. Азгальдов Г. Г. Квалиметрия: первоначальные сведения. Справочное пособие с примером для АНО «Агенств стратегических инициатив по продвижению новых проектов» [Учебное пособие] / Г. Г. Азгальдов, А. В. Костин, В. В. Садов. – М.: Высшая школа, 2011. – 143 с.
3. Ареш'єва О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств : монографія / О.В. Ареш'єва, О.В. Коренков – К. : Вид-во ГРОТ, 2004. – 200 с.
4. Артем'єв Б. В. Аналіз сучасних підходів до визначення сутності економічного потенціалу [Електронний ресурс] / Б.В. Артем'єв. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2011_8_1/Artemev.pdf
5. Астапова О. В. Управління фінансовим потенціалом підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2103/3/Astapova1.pdf>
6. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства [Текст] : навч. посібник / Б.Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О.О. Решетняк. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 400 с.
7. Беляков Д. Е. Развитие социально-экономического потенциала регионов в условиях рыночной экономики: дис... канд. экон. наук / Д. Е. Беляков –Москва, 2001. – 165 с.
8. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 5 (83). — С. 133—138.

9. Бердинець М.Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 352 с. Бізнес Інформ. 2017. № 10. С. 37–43.
10. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. О. Бланк. – К.: Ельга, 2008. – 722 с.
11. Бритченко І. Г. Управління потенціалом підприємства: [конспект лекцій] / І. Г. Бритченко. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. – 122 с.
12. Булатова, Ю. И. Формирование финансового потенциала инвестиционной деятельности субъекта Российской Федерации: автореф. дис... канд. экон. наук / Ю. И. Булатова. – Оренбург, 2011. – 21 с.
13. Ванькович Д. В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств / Д. В. Ванькович // Фінанси України. — 2004. — № 9. — С. 112—117.
14. Вдовенко Л.О. Черненко О.С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в аграрній сфері / Л.О. Вдовенко, О.С. Черненко. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 252 с.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
16. Галіцин В.К. Системи моніторингу: навчальний посібник / В.К. Галіцин, О.П. Суслов, Н.К. Самченко. — К.: КНЕУ, 2015. — 408 с.
17. Гнип Н. О. Організаційно-економічні засади прогнозування фінансового потенціалу підприємств / Н. О. Гнип // Держава та регіони. - 2010. - № 1.
18. Головкова Л. С. Методологічні проблеми вимірювання потенціалу підприємства / Л. С. Головкова // Економіка та держава. – 2007. – №4. – С. 37-42.
19. Голодова Ж. Г. Формирование и управление финансовым потенциалом региона в целях обеспечения его экономического роста : автореферат дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.10 / Ж. Г. Голодова // Москва, 2010.

20. Гречко А. В. Теоретичні засади управління фінансовим потенціалом підприємства [Електронний ресурс]. / А. В. Гречко, С. О. Нечипорук. – Режим доступу: <https://pdfs.semanticscholar.org/eb76/98c3aa4ac146e0e783578842c9cf3fc37844.pdf>
21. Гривківська О. В. Оцінка фінансового потенціалу санаторно-курортних підприємств туристично-рекреаційної галузі Вінницького регіону / О. В. Гривківська, І. І. Мельник // Економіка АПК. – 2010. – №2. – С. 26-30.
22. Григораш О. В. Управління економічним потенціалом торговельних підприємств. Економіка і організація управління. 2012. № 2 (12). С. 105–112.
23. Гудзь О. Є. Фінансова політика підприємства: навчальний посібник / О.Є. Гудзь, П.А. Стецюк. — Львів: Ліга-Прес, 2017. — 120 с.
24. Давиденко Н.М. Фінансове забезпечення розвитку корпоративного управління в аграрному секторі економіки України / Н. М. Давиденко. - К. : Компринт, 2013. - 430 с.
25. Дем'яненко М. Я. Фінансові чинники формування доходів в сільському господарстві / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2008. – №5. – С. 18-22.
26. Денисюк О.Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління: автореф.дис.канд.екон.наук / О.Г. Денисюк – К., 2010. –21 с.
27. Джаин И. О. Оценка трудового потенциала : монография / И. О. Джаин. – Сумы : ИТД «Университетская книга»,2002. – 250 с.
28. Дідченко О. І. Підходи до оцінки фінансового потенціалу як важливої складової інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Дідченко, Є. М. Плаксіна. –Режим доступу : http://www.confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/monography/24_Dydchenko.htm.

29. Ждан О.М. Економічне обґрунтування терміна «потенціал підприємства» / О. М. Ждан // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20.3. – С. 139-142.
30. Журова Л.И. Финансовый потенциал экономической системы: структура и методика оценки [Електронний ресурс] // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 2. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=8683>
31. Журова Л.И. Финансовый потенциал экономической системы: структура и методика оценки. Современные проблемы науки и образования. 2013. № 2. URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=8683>.
32. Израйлева О.В. Управление финансовым потенциалом предприятий сферы обслуживания: Монография. – Челябинск: ЮУрГУ, 2007. – 182 с.
33. Измайлова К. А. Фінансовий аналіз / К. А. Измайлова. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.
34. Кавтиш О.П. Наукові підходи до сутності управління фінансовим потенціалом підприємства / О.П. Кавтуш, М.О. Канар // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – 2018. – №2-1 (45). – С. 130-132.
35. Канар М.О. Наукові підходи до визначення структури фінансового потенціалу підприємства / М.О. Канар, О.П. Кавтиш // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2016. – №18. – С. 206-210.
36. Кваліметрія в управлінні: гуманістичний контекст : навч. посіб. / Г. А. Дмитренко, О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, В. В. Медвідь (за заг. ред. Г. А. Дмитренка) – К. : Видавництво «Аграрна освіта», 2016. – 335 с.
37. Климова Н. И . Инвестиционный потенциал региона / Н. И. Климова. – Екатеринбург : УрО РАН, 2003. – 276 с.
38. Коваленко М. А. Теоретичне обґрунтування сутності потенціалу підприємства / М.А. Коваленко, О.О. Іванець // Економічні інновації. –2011. – №45. –С. 113-118.

39. Козачок І. А Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47 – С. 277–283.
40. Комарецька П. В. Управління фінансовим потенціалом підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец 06.08.01 – економіка, організація і управління підприємствами / П. В. Комарецька. – Київ, 2006. – 22 с.
41. Коренков О. В Управління потенціалом розвитку промислових підприємств: автореф. дис. кан. ек. наук / О. В. Коренков // Національний авіаційний університет. – К., 2003. – 19 с.
42. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: [навч. посібн.] / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
43. Кузенко Т. Б. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна // Актуальні проблеми економіки. Економіка та управління національним господарством. – 2015. – №4(166). – С. 123-130.
44. Кузькін Є.Ю. Фінансовий потенціал підприємств машинобудівної галузі / Є.Ю. Кузькін // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 89-93.
45. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки / В.О. Кунцевич // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7. – С. 123-130.
46. Кунцевич В.О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства / В.О. Кунцевич // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2005. – № 1. – С. 68-75.
47. Курінна О.В. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємств / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Економіка». – 2014. – №1. – С. 161-171.

48. Левченко Ю. Г. Управління фінансовим потенціалом підприємства / Ю. Г. Левченко, А.А. Грницько // Формування ринкових відносин в Україні. - 2017. - № 10. - С. 56-60.
49. Лупенко Ю.О. Формування перспективної моделі сільського господарства України / Ю.О. Лупенко // Економіка АПК - 2012. - № 11. - С. 10-14.
50. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства: [Підручник] / А. Мазаракі, Л. Лігоненко, Н. Ушакова. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
51. Марченко В. М. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу підприємства / В. М. Марченко, А. І. Бондар. // Сучасні проблеми економіки і підприємництва [Текст]: Збірник наукових праць. – №20. – 2017. – С. 142–149.
52. Маслак О.І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О.І. Маслак // Вісник соціально-економічних досліджень. – К., 2013. – №1 – 121-127 с.
53. Мельник О. Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства : сутність та індикатори оцінювання [Електронний ресурс] / О. Г. Мельник. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/304/1/08.pdf>
54. Мерзлов И.Ю. Управление финансовым потенциалом предприятия [Электронный ресурс] / И. Ю. Мерзлов. – 2008. – Режим доступа: <http://www.science-bsea.narod.ru>.
55. Мішина С. В. Методичне забезпечення оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Научно-технический сборник. – 2009. – №87. – С. 272-278.
56. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник. / Є. В. Мних. - Київ:КНТУ, 2014. – 536 с.
57. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал підприємства» / А.С. Назаренко // Економіка фінанси і право. – 2009. – № 8. – С. 22–29.

58. Назарова Т. Ю. Управління фінансовим потенціалом промислового підприємства на засадах синергетичного підходу / Т. Ю. Назарова // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 8. - С. 67-72.
59. Николаевская О.А. Оценка финансового потенциала промышленного предприятия. Управление экономическими системами. 2013. № 52 (4). URL: <http://uecs.ru/uecs52-522013/item/2092-2013-04-16-06-06-18>.
60. Нонік В.В. Фінансовий потенціал як економічна категорія. / В. В. Нонік, А. Ю. Полчанов // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 17. - С. 5-9.
61. Олексюк О. І. Управління потенціалом акціонерних товариств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01/ О. І. Олексюк // Київ. нац. економ. ун-т. — К., 2001. — 20 с.
62. Отенко І. П. Стратегічне управління потенціалом підприємства: Автореф. дис. д-ра ек. наук: 08.06.01 / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2006. – 28с.
63. Офіційний сайт корпорації Рошен: <https://roshen.com/ua/ua/pro-roshen>
64. Парацій О. Аналіз фінансового потенціалу підприємства / О. Парацій // Наукові записки УАД : наук.-техн. зб. – Львів : Вид-во УАД. – 2005. – № 14. – С. 18-21.
65. Педченко Н. С. Потенціал розвитку при стратегічному управлінні підприємством: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 365 с.
66. Педченко Н. С. Кваліметрія при оцінюванні фінансового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / Н. С. Педченко. – Режим доступу до ресурсу: irbis-nbuv.gov.ua/
67. Педченко Н. С. Наскрізне дослідження оцінки складу та оптимізації структури фінансового потенціалу підприємства / Н. С. Педченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія : Економічні науки. – 68.2014. – Вип. 6 – Ч. 5. – С. 54-57.

69. Педченко Н. С. Обґрунтування елементів потенціалу підприємств споживчої кооперації через врахування рівнів їх формування [Електронний ресурс] / Н. С. Педченко // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Сталий розвиток економіки. – Режим доступу: <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/696/1/200%5B1%5D.pdf>

70. Плікус І. Й. Потенціал підприємства, його оцінка й трансформація: економічна та бухгалтерська інтерпретація / І. Й. Плікус // Фінанси України. – 2012. – №4. – с. 91-105.

71. Подольська О. В. Фінансовий аналіз: [нав. посібник] / О. В. Подольська, О. В. Яріш. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 488 с.

72. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / Ю. В. Кіндзерський, М. М. Якубовський, І. О. Галиця та ін.; за ред. канд. екон. наук Ю. В. Кіндзерського; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2009. – 928 с.

73. Пробоїв О.А. Формування фінансового потенціалу підприємства: Монографія /О. А. Пробоїв // НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк: Ноулідж, 2010. – 235 с.

74. Пузирьова П.В. Матриця ключових стратегій в управління фінансовим потенціалом промислових підприємств / П. В. Пузирьова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №6 (108). – С. 151-156.

75. Ребрик Ю.С. Діагностування фінансового потенціалу підприємства на основі застосування оптимізаційної моделі. Вісник Миколаївського національного університету. 2018. Випуск 21. С. 378-385.

76. Рєпіна І. М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління / І. М. Рєпіна // Вісник Української академії державного управління при Президентові України. – 1998. – №2. – С. 262-271.

77. Сафонов Ю. М. Управління потенціалом підприємства: [навч. посібн.] / Ю. М. Сафонов, Н. С. Завієна. – Одеса: Апрель, 2011. – 234 с.

78. Сердюк-Копчекчі Ю. В. Механізм управління фінансовим потенціалом промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Ю. В. Сердюк-Копчекчі. – Донецьк, 2008. – 16 с.

79. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров – 4-е изд. – М. : Советская энциклопедия, 1986. – 1600 с. : ил.

80. Сосненко Л.С. Анализ экономического потенциала действующего предприятия / Л. С. Сосненко. – М.: Издательский дом «Экономическая литература», 2003. – 208 с.

81. Стахно Н.Д. Финансовый потенциал как механизм трансформации ресурсов деятельности организаций рекреационного комплекса [Электронный ресурс] / Н. Д. Сахно. – Режим доступа: <http://fbi.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/09/006staxno.pdf>

82. Стецюк П. А. Теоретичні основи оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / П. А. Стецюк. – Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/djvu_econom/2009/econ_27_2009/stetsyuk.pdf

83. Стецюк П.А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: [монографія] / П. А. Стецюк – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. – 386 с.

84. Теленкевич В. В. Квалиметрия: история, возможности, методы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.buk.irk.ru/library>.

85. Толпежніков Р. О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства / Р. О. Толпежніков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. - 2013. - Вип. 2(1). - С. 277-282.

86. Турчак В. В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В. В. Турчак, С. Д. Чезинська // Молодий вчений. – 2014. – №8(11). – С. 49-52.

87. Тяпкина М.Ф., Ильина Е.А. Подход к управлению финансовым потенциалом предприятия. Вестник НГУЭУ. 2016. № 1. С. 71–77.
88. Фатхутдинов Р.А. Организация производства: Учебник. Р.А. Фатхутдинов; [3-е изд., перераб. и доп.] – М.: ИНФРА – М, 2010. – 544 с.
89. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: [навч. посібн.] / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
90. Финансовый потенциал саморазвития региона / под ред. Н. И. Климовой. – Уфа : Гилем, 2005. – 238 с.
91. Фомин П. А. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий [Электронный ресурс] / Фомин П. А., Старовойтов М.К. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/manufact/manufact_potential.shtml
92. Фролов С. М. Бюджетний менеджмент і проблеми розвитку прикордонних територій : монографія / С. М. Фролов. – Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2010. – 316 с.
93. Хобта В.М. Формування інтегрального показника оцінювання потенціалу підприємства в умовах інноваційної моделі розвитку економіки / В. М. Хобта, Т. С. Лазарева // Наукові праці ДонНТУ; Серія: економічна. — Випуск 35. — 2008. — С. 154—161.
94. Хомяков В. І., Бакулін І. В. Управління потенціалом підприємства / В. І. Хомяков, І. В. Бакулін. – К. : Кондор, 2007 – 400 с.
95. Чобіток В.І. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємств / В. І. Чобіток, О. В. Астапова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. – №49. – С. 160-165.
96. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: Навч. посіб. / М. Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2001.
97. Шишкин И. Ф. Эволюция квалиметрии [Электронный ресурс] / И. Ф. Шишкин // Экономика качества. – 2016. – №1(13). – С. 9. – Режим доступа:

<http://eq-journal.ru/pdf/13/%D0%A8%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%B8%D0%BD%20%D0%98.%20%D0%A4..pdf>

98. Шумська, С. С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С. С. Шумська // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 55–64.

99. Яруллин Р. Р. Теоретические основы финансового потенциала региона / Р. Р. Яруллин, Г.А. Галимова // Современные проблемы науки и образования (электронный журнал). – 2011. – № 6. – С. 209.